

UNA ALTRA OFÈLIA

Manuel Molins

València, desembre del 2000 i juliol del 2001

Personatges, temps i espai

Aquesta història cavalca entre el present i el passat. En el present ens trobem amb un periodista que tracta d'investigar un cas de presumpta corrupció: un pare disposat a vendre els encants de la filla a un ministre en canvi de certs favors. El periodista és un apassionat lector del *Hamlet* de William Shakespeare. Un dia coneix casualment una dona, la dida, i d'aquesta manera la realitat i la ficció, els personatges del vell drama i el passat irrompen en la seua vida tot fonent-se en un únic relat en què Ofèlia, el conegut personatge del teatre elisabetià, renaix amb nous perfils, paraules i dolors. I així també, el text teatral (*Hamlet*, 1601) i la dona madura (la dida) esdevenen frontisses entre l'ahir i avui.

Així, doncs, només hi ha tres personatges en l'obra: Ofèlia, la dida i el periodista. Ofèlia correspon al personatge homònim de la coneguda obra de Shakespeare i, en conseqüència, vist a la manera de les joves angleses del final del segle XVI i principi del XVII. Quant a la dida, tot i que no apareix en l'esmentada peça, el seu origen pot rastrejar-se en altres textos i personatges del genial dramaturg anglès (*Romeu i Julieta*, Falstaff, l'enterrador de Hamlet...) i també vist com és habitual en aquest tipus de dones. Tanmateix, se li pot dissenyar un vestuari especial que mostre alguns elements d'una vella criada del present. El periodista és un home actual i vist amb roba còmoda i moderna. D'aquesta manera, es produeix un encontre o barreja de personatges actuals amb altres del passat dramàtic com s'ha indicat abans.

El joc temporal segueix el mateix principi de forma que s'hi entrecreuen tres temps: el temps d'Ofèlia, que viu en un ahir evocat i fet present per mitjà dels mecanismes de la memòria, el teatre dins del teatre i la intertextualitat. El temps de la dida, que llisca entre ahir i avui, i és la clau que permet al jove investigar el cas. I, per fi, el temps del periodista, que és el present. Un present, però, que viu de l'experiència del passat i de la lectura del vell drama. Per això, les seues estratègies i els seus pensaments més profunds s'expressen en l'estil indirecte lliure dels seus monòlegs interiors, com va fer el mateix príncep Hamlet de la història shakespeariana.

L'espai representa l'estudi o la sala de treball del periodista, i serveix també de gabinet on la dida treballa amb tisanes i flors. Es tracta d'un estudi mínim, però lluminós, i amb els elements estrictament necessaris: sofà, taula de treball amb ordinador portàtil, impressora, magnetòfon, fulls, llapis, blocs de notes, prestatgeria amb uns quants llibres, especialment de botànica i jardineria, i moltes plantes i flors, com també fulls amb diverses espècies dissecades per confeccionar-hi un herbari privat.

El text, doncs, tracta de fondre dos temps i dos relats en una perspectiva de miralls i d'identitats laberíntiques; ens proposa dos nivells de realitat imaginària i dues escriptures: els diàlegs

dels personatges, en un discurs més o menys convencional, i alguns dels seus pensaments o notes que apareixen entre cometes. Aquest recurs es posa en joc en les intervencions del periodista per a l'escriptura de les quals he pres com a *leitmotiv* no sols algunes frases de Shakespeare, sinó també alguns fragments del poemari de J. A. Valente: *No amanece el cantor*. Així mateix, aquesta escriptura contamina, a vegades, els mateixos diàlegs i pensaments d'Ofèlia, ja que ella és també un personatge del llibre on el periodista, com en un diari íntim, aboca les seues anotacions i subratllats.

I

El somni

(OFÈLIA, DIDA)

Entra DIDA. Porta una cistella d'herbes i flors. Descobreix OFÈLIA feta un cabdell al sofà.

DIDA: Ofèlia? Déu meu. Què fas ací? T'he buscat per totes les habitacions.

OFÈLIA: T'inc son.

DIDA: Son? I per què no estàs en el teu llit? M'has donat un ensurt de mort.

OFÈLIA: Deixa'm dormir. Prou, véste'n.

DIDA: Aquest és el meu gabinet i hi tinc coses a fer.

OFÈLIA: Ja les faràs després.

DIDA: I les violetes? Què fas dormint amb les meues violetes? Ah, Déu meu; és com quan eres una xiqueta. No t'adormies si no tenies alguna flor o herba entre els dits.

OFÈLIA: Tu m'hi vas acostumar.

DIDA: I és un bon costum. Per protegir-te dels mals esperits de la nit i alimentar els somnis agradables.

OFÈLIA: Vols callar d'una vegada!

DIDA: Però quin geni és aquest? Mai de la vida no t'havia vist un despertar tan lleig. Què va passar anit? (*Silenci.*) Alguna cosa et passa, ho sé; au, vinga, parla. (*Silenci.*) Està bé, no hi insistiré. Però t'has d'alçar ara mateix. Que no saps quin dia és avui? El teu germà t'espera. Laertes t'està esperant. Avui se'n torna a París i cal que l'acomiaades. En lloc de dormir amb les violetes, hauries d'haver triat un pom de romer. Així no te n'hauries oblidat.

OFÈLIA: Alguna cosa està podrint-se a Dinamarca.

DIDA: Què?

OFÈLIA: Marcel diu que alguna cosa està podrint-se a Dinamarca. El regne està malalt i fa pudor de podrit.

DIDA: Déu meu, què són aquests pensaments de bon matí?

OFÈLIA: El nou rei Claudi no cessa de proclamar que tot marxa molt bé, però no és cert. Aparença, pura aparença i propaganda.

DIDA: I això ho diu el jove Marcel? Llàstima de xic, tan guapo com és. El temps sí que ens podrix sense remei, i escampa la nostra mala olor per tots els vents. Si jo tinguera vint anys, t'assegure que un jove així no tindria ni un minut per oldre res més que no fossen les meues cuixes.

OFÈLIA: Sempre penses en el mateix.

DIDA: En la vida hi ha poques coses perquè valga la pena preocupar-se, les flors, el treball i el menjar, els fills, l'amor, la pau, la justícia i Déu. I crec que encara n'he dit de sobres perquè si tens amor, amor de veritat, tens fills i flors i pau.

OFÈLIA: Un fantasma s'apareix en l'esplanada del castell. Un espectre s'ha presentat a mitja nit davant la guàrdia.

DIDA: Un fantasma? No digues bestieses, Ofèlia; que ja no tens edat per a certes coses. Vist-et, vingà; vist-et.

OFÈLIA: No em dones ordres. Tothom em dóna ordres. I no són bestieses. Marcel l'ha vist i m'ho ha contat.

DIDA: Qui sap en què estaria pensant quan va vore el fantasma. Els hòmens sols tota una nit de guàrdia poden vore qualsevol cosa. Potser el fantasma no era més que els teus pits.

OFÈLIA: Els meus pits?

DIDA: Els teus pits. T'imaginava despullada i se li van aparèixer els teus pits caminant per l'esplanada.

OFÈLIA: Era el fantasma del rei Hamlet!

DIDA: Però si ja farà dos mesos que el vell rei va morir de la picada d'una serp.

OFÈLIA: Això és el que diuen. I si no fos cert? No és la primera vegada que menteixen. Marcel i Bernard l'han vist amb els seus propis ulls. Fa dos nits que se'ls apareix i han decidit comunicar-ho al príncep Hamlet.

DIDA: Déu meu. Si això és veritat, és que hem caigut en les mans del dimoni.

OFÈLIA: El mateix pensa Marcel. I per això creu que aquestes aparicions indiquen que hi ha pecats i corrupcions ocults que volen veure la llum.

DIDA: No m'ho cree. Ho sent, però no pot ser.

OFÈLIA: Per què no?

DIDA: L'únic fantasma que recorre el castell i tot Dinamarca és la inquietud per si hi ha una altra guerra amb els noruecs. La gent se sent insegura i quan creix la por les passions corren lliures. Quant al nou rei... Déu meu, estic tan cansada de vore sempre el mateix.

OFÈLIA: Això no és el mateix. Quants espectres has vist tu abans?

DIDA: Fantasies. Tot fantasies encara que ho diga Marcel.

OFÈLIA: I els meus somnis?

DIDA: Els teus somnis? Què els passa ara als teus somnis?

OFÈLIA: No els recorde.

DIDA: No els recordes? Això sí que és estrany. La primera vegada que et passa. Des que vas començar a parlar fins avui, sempre has recordat puntualment tots els teus somnis. O és que ja no me'ls vols contar?

OFÈLIA: No, Dida; és que estic confusa.

DIDA: Confusa? Hauré de renyir el guapo Marcel perquè no t'espante més. Preferisc que et tire mà que et vinga amb aquests romanços. Però els hòmens són capaços de qualsevol cosa per cridar la nostra atenció. O és que somiaves amb el príncep Hamlet i m'ho vols amagar? Això és, sí; has somiat amb ell i estàs mullada. Déu sap el que faríeu. Però ho comprenc, ho comprenc. Jo, quan vaig conèixer el meu primer amor; també vaig començar a guardar-me els secrets. És natural. Totes les dones desitgem que les mans d'un home ens apaguen el foc de l'entreveu. Ells tenen un aigua meravellosa que ens alleuja i refresca. Déu ho va disposar així.

OFÈLIA: Ets una vella bruta.

DIDA: Vella, sí; però bruta, no. Bruta, no.

OFÈLIA: Tens els pensaments bruts i la imaginació també.

DIDA: Perquè no crec en el fantasma que ronda el castell? No et poses així; no he dit res que no es puga dir entre dones. I tu ets tota una dona; amb aquests pits tan ben plantats, els malucs, la cintura tan fina i les cames tan boniques i ben fetes. I sobretot, sana; una dona jove i sana de cos, i pura d'esperit. (*Donant-li una beguda que hi ha en una gerra.*) Pren-te això i voràs com et desapareixen totes aquestes idees.

OFÈLIA: Només vull recordar el meu somni, atrapar-lo i poder-lo contar. Jo no guarde secrets bruts. Estic confusa, això és tot; confusa de veritat.

DIDA: I què té de particular aquest somni? Per què t'inquieta tant?

OFÈLIA: És el que intente esbrinar i per això volia dormir més ací, entre les teues flors i les violetes, per a atrapar la son i poder recordar el somni amb claredat. Primer he vist uns actors...

DIDA: Actors? Aquesta és bona; senyal de festa, belles històries i diversió.

OFÈLIA: Sí, i així ha sigut. Era un grup d'actors molt alegres que feien música, saltaven i cantaven mentre representaven una història...

DIDA: Quina història?

OFÈLIA: No ho sé. Però era una història en què Hamlet i jo rèiem molt.

DIDA: Això està bé. Ja sabia jo que el príncep visitava el teu llit, dic els teus somnis...

OFÈLIA: Encara estava viu el vell rei...

DIDA: I tornem-hi amb el rei! Cal deixar en pau els difunts. Això es deu a la mala influència de Marcel.

OFÈLIA: Tots semblaven molt feliços i contents quan de sobte...

DIDA: Què? Què va passar?

OFÈLIA: No ho sé... No ho sé exactament. I és el que volia reconstruir quan m'has despertat.

DIDA: Tranquil·litza't; no te'n preocupes més. Els somnis mai se saben exactament. Si no, ja no serien somnis.

OFÈLIA: Jo sí. Sempre els he recordat i ara també necessite saber-los. Hi ha alguna cosa fosca; però de sobte... De sobte tot va canviar i el castell es va transformar en una espècie de gran laberint on tots els seus habitants van quedar-hi atrapats sense que ningú, ningú, no en pogués eixir...

DIDA: Quin horror!

OFÈLIA: ... mentre creixia el taüt.

DIDA: El taüt?

OFÈLIA: Sí, un taüt.

DIDA: Quin taüt?

OFÈLIA: No ho sé. Hi havia un taüt. Un taüt que creixia i creixia. Cada cop era més gran, i des de la part central es va anar fent més i més gran, com un gros animal vivent, fins a ocupar el nostre castell sencer; tot Elsinore. Després, el país, la vella Dinamarca. I per fi, el món; tot el món era un taüt creixent. No hi havia cel ni mars ni prats ni boscos ni ocells ni flors.

DIDA: Flors tampoc?

OFÈLIA: No hi havia blat ni ordi, ni vi ni cervesa. Només el taüt i nosaltres dins. Tots nosaltres érem dins del taüt com Jonàs en el ventre de la balena, i ens hi movíem sense enyorar els prats ni el mar ni les flors.

DIDA: Déu meu, quin somni tan estrany. I què hi feia la gent, no cridava?

OFÈLIA: No; ningú no protestava. Ningú no semblava adonar-se de res. Tothom vivia tan feliç dins del taüt en una permanent expansió. La gent hi tenia les seues habitacions com ací, les seues cases com ací, els cavalls... No sé, Dida; semblaven tenir-ho tot. Però ningú no veia el taüt que creixia i creixia i continuava creixent fins a perdre's més enllà del sol. Qui sap, potser arribe ja fins a les portes del cel i no el veja ni el mateix Déu.

DIDA: Ai, filla; no digues això. Com pot no vore Déu un taüt? Déu ho veu tot.

OFÈLIA: Eren coses del somni. I, no sé, jo mateixa crec que començava a acostumar-m'hi...

DIDA: Acostumar-te al món del taüt? Déu meu, ara comprenc per què estàs tan espantada i confusa. Quines coses tan rares somiem a vegades. Bé, jo no; jo mai no he tingut aquests somnis. O potser sí, però no me'n recorde. Mai no recorde res del que somie ni vull recordar-ho. Hi ha massa coses a fer. Cada matí m'esperen tantes obligacions que no tinc temps per a somnis. I ara, vinga, no perdem més temps. Laertes ja estava vestit i desdejunant-se. Has d'endreçar-te i alegrar aquesta cara. Que ningú no se n'adone de la confusió. T'ha baixat la regla? A vegades aquestes coses tenen el seu origen en la baixada de la sang. La meua germana sempre tenia malsons el dia abans. Era com un avís; i quan es va quedar prenyada, ho va saber de seguida perquè va deixar de tindre aquells malsons.

OFÈLIA: No, no m'ha baixat la regla. Encara no em toca.

DIDA: I el príncep? T'ha tocat ja el príncep? Quan t'acaricie amb les seues mans, s'esfumaran totes aquestes fantasies del teu coixí com quan el cant del gall desfà els fantasmes de la nit. L'has tornat a vore? T'ha donat alguna altra penyora? (*Silenci.*) Vinga, parla. Sé que encara no m'ho has comptat tot. (*Silenci.*) Què hi ha de nou? De què es tracta?

OFÈLIA: Pot una dama escriure una carta d'amor a l'home que estima?

DIDA: Una carta? Això sí que m'agrada i no els fantasmes i taüts. I on és, la carta?

OFÈLIA: Contesta'm. Faltaria la dama al seu honor i al de la seua família?

DIDA: No ho sé. Supose que això depèn.

OFÈLIA: Depèn?

DIDA: Depèn de la carta, de la dama i de la família.

OFÈLIA: No m'agraden els teus circumloquis.

DIDA: Ni a mi les teues voltes i revoltes.

OFÈLIA: Pot una dama escriure sense faltat al seu honor?

DIDA: Déu meu, i jo què sé. Jo no sé escriure, així que no m'he plantejat mai una cosa així. A més, mai de la vida no he sentit a dir que una dama li escriguera a un home. Això és cosa d'ells. Són ells els qui han de prendre la iniciativa.

OFÈLIA: I quin mal hi hauria si una dona també ho feia?

DIDA: Mal? No sé; supose que cap.

OFÈLIA: Llavors, puc.

DIDA: Així que hi ha una carta de Hamlet? I què hi penses fer?

OFÈLIA: Contestar-li. Escriure-li'n jo una altra.

DIDA: Escriure-li sense ensenyar-la abans a ton pare?

OFÈLIA: Ho veus? Això és el que et preguntava. Per què he d'ensenyar la carta al meu pare si és cosa meua?

DIDA: Les coses no són tan senzilles. Hamlet és el príncep hereu i ton pare Lord Camarlenc.
OFÈLIA: Hamlet és un home i jo una dona.
DIDA: Encara no ets independent.
OFÈLIA: El meu cor sí que ho és.
DIDA: Déu meu, quantes bajanades diuen els jòvens d'ara: «El meu cor sí que ho és». I què diu la carta? Verda? És una carta verdeta?
OFÈLIA: És la carta d'un príncep.
DIDA: Vols dir que és cursi?
OFÈLIA: Cursi?
DIDA: O idiota. És una carta idiota? Si no me la lliges, pensaré que és una carta cursi i idiota. I no t'instruiré més en l'art i ciència de les flors. Ni escoltaré els teus somnis ni et prepararé infusions.
OFÈLIA: Xantatgista; ets una xantatgista.
DIDA: Qui no es fia no és de fiar. I no vull confiar els meus coneixements a algú que estima un cursi idiota.
OFÈLIA: Ets odiosa.

OFÈLIA li llança algunes plantes i objectes. Baralla infantil. Però la DIDA, més forta i experimentada, immobilitza la jove sobre el sofà. DIDA li fa cosquerelles i aconsegueix que OFÈLIA riga.

DIDA: Per fi; així està millor. M'agrada tant que rigues. Només quan rius, brilla realment el sol. I ara, la carta.
OFÈLIA: Jura que no li ho diràs a mon pare.
DIDA: Ho jure.
OFÈLIA: De veritat; jura-ho de veritat.
DIDA: Ho jure de veritat.
OFÈLIA: Així no val.
DIDA: Ho jure de veritat pel romer i les violetes, la memòria i la lleialtat, que són el que mou els hòmens de bé.
OFÈLIA (*llegint*): A l'ídol de la meua ànima, la celestial i emformosida Ofèlia...
DIDA: Emformosida? Diu emformosida i no formosa?
OFÈLIA: Sí, emformosida.
DIDA: Doncs jo hauria dit formosa, la més bonica.
OFÈLIA: Tu no ets Hamlet.
DIDA: Emformosida per què, per qui?
OFÈLIA: Per ell, supose; pel seu amor.
DIDA: Tu ja ets formosa, molt bella, i no necessites de res ni de ningú que et faci més guapa.
OFÈLIA (*continua*): ... la celestial i emformosida Ofèlia que en el seu pit blanquíssim...
DIDA: El pit. Ho veus? Ells sempre volen el mateix, el pit, l'entreuix. Hòmens a la fi. I després m'acuses d'obscena. Però m'agrada, sí, perquè això del pit ho entenc; en canvi emformosida...
OFÈLIA (*continua*):
Dubta que hi haja un foc a cada estel.
Dubta que el sol es moga dalt del cel,
O que la veritat siga sincera,
Prò no dubtes que el meu amor t'espera...

DIDA: Déu meu, quines coses diu el príncep. Com es pot dubtar que la veritat siga sincera? Es pot ser sincer i mentir alhora?

OFÈLIA: Vol dir que si no podem separar la veritat i la sinceritat, menys encara puc tenir dubtes del seu amor.

DIDA: Així de senzill?

OFÈLIA: Així de senzill.

DIDA: I per què no ho diu així de senzill?

OFÈLIA: Perquè ja no seria un poema. (*Continua:*) Ah, estimada Ofèlia, sóc molt maldestre per als versos i em manca l'art de mesurar els sospirs, però t'estime tant, tant, per damunt de tot. Creu-me. Adéu. Teu per sempre, estimadíssima senyora, mentre aquesta màquina encara tinga un bri d'alè. Hamlet.

DIDA: Bé; el final molt bé, «t'estime tant, tant, per damunt de tot». Clar i net. Però la màquina... Quina màquina?

OFÈLIA: El cos.

DIDA: Al cos li diu màquina?

OFÈLIA: El cos és una màquina perfecta, la més perfecta i bella de la naturalesa. Noble en la seua raó i infinita en la seua capacitat, exacta en forma i moviment; semblant a un àngel en l'acció i a un déu en comprensió...

DIDA: Doncs la meua màquina no és d'aquestes. La meua acció no vola tan ràpid com un àngel i menys encara ara que els anys em comencen a pesar; ni la meua comprensió és semblant a la de cap déu. Déu meu, però si no entenc res; s'expressa en un llenguatge tan poètic...

OFÈLIA: I què hi penses, cal que li conteste?

DIDA: Què sent el teu cor?

OFÈLIA: No em respongues amb una altra pregunta.

DIDA: Viu. Fes el que sentes; però si li contestes, sigues cauta i clara. No faces servir versos ni paraules rares, parla-li com em parles a mi. Però no et faces massa il·lusions. Vull dir, que no cal casar-se per estar amb un home...

OFÈLIA: Jo no sóc així.

DIDA: Sé molt ben com ets i per això et dic el que dic. Viu i gaudix, però sigues prudent. I si hi ha cap problema, jo amb les meues herbes puc arreglar-ho, m'entens? I ara, prou; vés i acomiada el teu germà. Segur que et donarà bons consells. Com ton pare. Ells són hòmens de món i saben molt de la vida. Més que no jo, que mai no vaig eixir d'aquests pobles i aquests murs. Au, vinga; fora. Mentrestant, et prepararé una bona tisana per desfer tots els fantasmes del teu cap.

OFÈLIA: M'has jurat pel romaní i les violetes que no diràs res a ningú.

DIDA: I així ho faré.

OFÈLIA surt. DIDA comença a traure flors i herbes de la cistella. Després en selecciona d'altres per fer la seua infusió medicinal.

DIDA: Déu meu, m'alegre de no haver rebut mai una carta d'amor. Quines coses tan idiotes es diuen els jòvens. Jo preferisc les flors. I el somni del taüt que arriba fins al mateix cel... Als pobres no ens passen aquestes coses. Són fantasies dels senyors.

Apareix PERIODISTA: Seu al sofà com si fóra el banc d'un jardí i es trau de la butxaca una vella edició de Hamlet tota farcida de les seues anotacions manuscrites.

2

Actors

(DIDA, PERIODISTA)

DIDA: Què hi busques, flors?

PERIODISTA: Flors? No; jo...

DIDA: Qui ets tu?

PERIODISTA: Jo?

DIDA: Què vols? Com has arribat fins ací? Per què t'han deixat passar? Déu meu, és que no hi ha ningú a Elsinore que faça el que cal fer? Aquestes són les nostres dependències privades; les dependències del Lord Camarlenc, dels seus fills, Laertes i Ofèlia, i dels seus criats, entre els quals em compte jo mateixa.

PERIODISTA: Així que vostè coneix el senyor Poloni? Poloni, el pare d'Ofèlia.

DIDA: Que si el conec? I tant; i com no l'he de conèixer. I ara que m'hi fixe, a tu també et conec.

PERIODISTA: A mi?

DIDA: Sí, també; et conec. La teua cara em recorda...

PERIODISTA: Tinc una cara prou comuna i no és la primera vegada que em confonen amb un altre.

DIDA: No; jo no et confonc amb ningú. Tu ets actor. A mi no m'enganyes. Ets un dels actors invitats del príncep Hamlet. (*Hi seu al costat.*) El príncep s'estima molt els actors, massa, i els deixa fer tot el que volen. Quina obra representareu?

PERIODISTA: Quina obra? *La ratera*.

DIDA: *La ratera*?

PERIODISTA: «El teatre serà el millor parany, on, per sorpresa, la consciència del rei restarà presa.»

DIDA: I ara?

PERIODISTA: Són uns versos del llibre.

DIDA: Quin llibre?

PERIODISTA: La història de Hamlet.

DIDA: *Hamlet*! Aquest llibre parla del príncep?

PERIODISTA: És un dels meus llibres preferits. El tinc ple de notes i me'n sé molts dels passatges de memòria. La veritat és que la meua vida s'assembla cada vegada més a aquesta història.

DIDA: I Ofèlia? També hi apareix Ofèlia?

PERIODISTA: Sí, és clar.

DIDA: I jo? Segur que a mi no em trauen.

PERIODISTA: No, vostè forma part d'un altre relat.

DIDA: Ah, és clar; com que no vaig nàixer ací. Sóc d'un poble menut on creixen moltes herbes i flors. Allí vaig passar la infantesa i vaig aprendre a parlar amb les plantes i a distingir-les i tractar-

les. Però de seguida em van portar al castell perquè els meus pares ja no podien amb tant de fill. I quina història és aquesta de *La ratera*, la d'aquell trist flautista que es va emportar darrere tots els ratolins?

PERIODISTA: No; aquesta no va de flautes ni ratolins.

DIDA: Doncs de què tracta?

PERIODISTA (*llegint*): Rei. Com es diu l'obra? *Hamlet. La ratera*. Per què?, em preguntareu. És una metàfora. Aquí es representa un assassinat comès a Viena. El duc es diu Gonzago, i Baptista la seua dona. De seguida ho veureu. És una història de canalles.

DIDA: I això ho explica el príncep? Doncs segur que serà una obra molt elevada, d'aquelles que només es representen a les universitats. No aniré a vore-la.

PERIODISTA: Per què no?

DIDA: Perquè a mi m'agraden les coses clares, no les metàfores.

PERIODISTA: De segur que l'entendrà. Es tracta d'una obra de canalles. I les canallades es comprenen a tot arreu. Com els crims. No importa que el cadàver siga un borrarxo o un sant: un cadàver sempre és un cadàver.

DIDA: Però els cadàvers dels peixos grossos sempre són més grossos i pesen més. Encara que estiguen més secs que una arengada pesen en or i l'or té més pes que un milió de pobres.

PERIODISTA: La democràcia ens iguala a tots. Tots som iguals davant la llei i a l'hora de la mort.

DIDA: Però d'on vénis, tu? dius unes coses molt rares. No; no tots som iguals ni ens podem de la mateixa manera, perquè hi ha els qui arriben a la tomba perfectament podrits de tant de treballar. Ensenya'm les mans. Ho veus? Les mans que menys treballen solen ser les més delicades. Les teues són molt més delicades que les meues, així, doncs, treballes menys que jo. No tots som iguals.

PERIODISTA: Les meues mans no signifiquen res; és que treballo en una cosa diferent.

DIDA: Sí, és clar; tu ets actor. Dis-me una cosa: Per què s'estima tant el príncep els actors?

PERIODISTA: Per què? No ho sé. Serà perquè li agrada el teatre. O perquè ell mateix té un poc d'actor.

DIDA: Això és; ell mateix també és un actor. Per això sempre ordena que us tractem amb l'honor i la dignitat del mateix Lord Camarlenc. Per al príncep, vosaltres sou la síntesi i el testimoni dels temps. Quina bestiesa! El meu senyor Poloni diu que tant d'amor als actors i al teatre és una prova més de la bogeria que el persegueix des de la mort de son pare, el vell rei, en circumstàncies poc clares. I potser tinga raó. No és que el meu senyor us odie, no; al contrari, ell també va ser molt afeccionat al teatre en els anys d'estudiant. Segons conta, fins i tot va fer de Juli Cèsar en una representació. (*Imitant Poloni*): *Tu quoque, Brutus? Ah!...* I es moria. Ens ha interpretat tantes vegades l'assassinat de Juli Cèsar, especialment quan aixeca el colze, que tots ens sabem de memòria aquesta escena. El meu amo és així. No podia fer cap més paper que el d'emperador. D'emperador o de Déu. Per això ara és tan bon ministre. Per convèncer la Cort cal ser un gran farsant. Sobretot quan corren uns temps tan confusos com els nostres. (*Trau una petita pipa de fusta i unà bossa de tabac*): Fumes?

PERIODISTA: No.

DIDA: No t'agrada el tabac?

PERIODISTA: M'agradava massa i per això el vaig deixar. Ja fa un any que n'estic net. Em va costar molt, però ara em trobe millor.

DIDA: Millor?

PERIODISTA: Molt millor.

DIDA: Però quina classe d'home i d'actor ets tu? No fumes i et trobes bé? Tot això és molt estrany. El tabac també és una planta de Déu i servix per relaxar-te i passar una bona vetllada conversant després de tot un dia de treball.

PERIODISTA: El tabac enverina els pulmons. El fum els torna negres.

DIDA: Negres? Que jo tinc els pulmons negres? I tu l'ànima. Més negra que el carbó. I encara diu el príncep que sou la síntesi i el testimoni dels temps. Bergant! Actors! La mentida i la màscara són el vostre regne. Ens feu creure que estimeu i ploreu, que rieu i us moriu, però després... Quina és la teua especialitat, rei, cavaller, amant, maniàtic, bufó, dama?... No; la dama, no. La dama és impossible que tu la pugues fer.

PERIODISTA: Per què no?

DIDA: Perquè els ulls et brillen massa. Tu has d'interpretar un maniàtic, un personatge mig boig i desencaixat.

PERIODISTA: Un actor pot fingir qualsevol cosa, des del boig i el bufó fins al rei i la dama.

DIDA: Sí, això ja ho sé; i tant que ho sé, perquè me'n vaig enamorar d'un. Sí, d'un actor especialista en els personatges femenins. Les meues amigues se'n burlaven i em deien, però, dona, com vols que això t'apague els ardors si és més dama que tu. Però s'equivocaven, perquè me'ls va apagar. Déu sap que me'ls va apagar molt ben apagats. Mal m'està dir-ho, però vaig ser la dona millor apagada de tot Dinamarca... *(Riu.)* Aquell bergant em va fer gaudir com una boja, encara que també em va enganyar. Sí, em va enganyar com tots els actors; em va fer conèixer un plaer infinit, se'm va xuclar la virtut i va desaparèixer. Tan fals com les falses dones que interpretava. Però no ho sent; ni amb el meu difunt marit no m'ho vaig passar tan bé. Quant al senyor Poloni, uf, poca cosa; molt d'home d'Estat, però poc d'estofat... No entenc com va poder fer-li dos fills tan bells a la difunta senyora que al cel siga, la dolça Ofèlia i el guapo Laertes. Degué ser ella, la pobra, que va morir de part en tindre Ofèlia, qui va posar tota la gràcia i l'alegria. Vas conèixer la senyora? Era tan bella i cantava com un àngel... Quina veu, Déu meu, quina veu! Segur que va ser ella, perquè ell... Em va buscar després d'enviudar. Abans ja m'havia tirat l'ull al pit i la mà al cul, però no en vaig voler res, jo; no com altres, que se'l van fer vivint encara la senyora. Però quan va morir, doncs, és clar, em vaig dir, encara que siga el conseller, també és un home i es troba tan sol. Així que li vaig obrir la porta i què vols que et diga? Hi ha hòmens que no entenc com busquen altres dones i enganyen les pròpies. No sé què volen demostrar... Bé, que Déu em perdone per xarrar tant. S'ha acabat el tabac, ho veus?, i he de continuar amb el treball. *(Segueix preparant la tisana per a OFÈLIA.)* I ara, tu; conta'm coses. Encara no m'has dit quina és la teua especialitat.

PERIODISTA: Periodista.

DIDA: Perio... què?

PERIODISTA: Periodista.

DIDA: I això què és, una altra moda vinguda d'Itàlia? Diuen que a Itàlia hi ha grans novetats. Faràs un nou personatge italià? És aquest el teatre que ara es porta a la ciutat?

PERIODISTA: A la ciutat predomina el teatre comercial.

DIDA: Què?

PERIODISTA: Comèdies, musicals...

DIDA: Musical? Vols dir que es passen tot el temps cantant? Que divertit. I vosaltres no hi porteu una obra així?

PERIODISTA: El teatre actual té molts competidors, el cine, la televisió...

DIDA: Novetats, sempre hi ha novetats a la ciutat. Coses que jo no conec, però Hamlet sí; segur que sí. Hauria de tornar a Wittenberg i recobrar l'alegria entre les cames d'una donzella. Només li demane a Déu que no li agafe cap de les malalties que s'encomanen pel sexe. Poden ser mortals. I sobretot, no vull que li la passe a Ofèlia. Són jòvens, s'agraden, la joventut és molt boja i hi ha coses inevitables encara que jo tinc remeis. Sí, conec diversos remeis per a aquesta classe de malalties; amb les flors i les herbes ja he curat molta gent. (*Per la tisana que prepara:*) Tin, olora; això és la vida. Quan Ofèlia se la bega, desapareixeran les ombres que omplien el seu cap. En vols un poc?

PERIODISTA: No, gràcies; ja no tinc temps. He d'anar-me'n, però hi tornaré un altre dia.

DIDA: El romer és molt bo per a la memòria. Pren, emporta-te'n un poc i així no t'oblidaràs del paper que representes. Per contra, el fenoll significa la dissimulació i l'adulació. La ruda, la contricció i la pietat; les margarides són la hipocresia i amb elles es representa les víctimes del fals amor. Les violetes són les millors, signifiquen la lleialtat i la fidelitat. El dia que en el món s'acaben les violetes, regnarà la corrupció. Per què em mires així?

PERIODISTA: Pensava...

DIDA: Què?

PERIODISTA: No, res; no importa.

DIDA: Va, vinga, home; digues el que vulgues. A mi m'agrada parlar i que la gent parli. Mentre parlem, vivim. Després de la mort, diuen que només cantarem en la presència de Déu. Pobre Déu, tan malament com jo cante, de segur que li vindrà mal de cap i em farà callar com Ofèlia. La meua Ofèlia sempre diu, Dida no cantes, per Déu. I jo li responc, però si ho faig per Ell; he d'assajar per quan estiga en la seua presència. Què vols?

PERIODISTA: Pensava que tal vegada vostè podria ajudar-me.

DIDA: Ajudar-te? Jo? En què?

PERIODISTA: M'agradaria parlar amb Ofèlia.

DIDA (*desconfiada*): Amb la meua Ofèlia? De què?

PERIODISTA: Sobre el seu pare, el conegut Poloni; se'n diuen tantes coses...

DIDA: Ah, sí; això és veritat, massa coses. Sempre hi ha rumors sobre els hòmens poderosos. Però jo et puc contar tot el que vulgues. Ella és massa bona. Torna un altre dia i en parlarrem.

PERIODISTA: Per a què serveixen aquestes flors? Què signifiquen?

DIDA: Són les campanetes i representen la infidelitat conjugal. No em digues que no les coneixies. Ets molt ignorant, tu, per ser actor.

PERIODISTA: És que els meus temps són uns altres. Avui ningú no recorda res de tot això.

DIDA: L'oblit destruirà el món. Tens dona?

PERIODISTA: La meua dona també s'estima molt les flors.

DIDA: I on és ara, a la caravana?

PERIODISTA: No, no es troba gens bé; té una depressió. Una espècie de melangia profunda.

DIDA: Què hi ha dit el metge? Quines herbes li ha donat?

PERIODISTA: No ho sé.

DIDA: No ho saps? Hòmens. Mai no saben res del que realment importa. Dis-li a la teua dona que vinga a vore'm en acabant de dinar.

PERIODISTA: Està en una clínica. Solfem anar al camp i a la muntanya per recollir herbes i flors. Després les pegava sobre aquests fulls i les dissecava indicant-ne el nom i les propietats. Li encanten els herbaris. Estava fent-ne un per al nostre fill perquè volia que ell sí que coneguera el vell llenç de les flors, però va morir..

DIDA: El xiquet? Pobre. Ja té motius per a la malenconia. I com va ser?

PERIODISTA: Hipotonia severa.

DIDA: Què?

PERIODISTA: Una malaltia dels músculs. El xiquet va morir poc després de nèixer perquè no tenia cap possibilitat de moure's. Dins del ventre ja estava quiet, encara que nosaltres, ella, el desitjava tant que fins i tot notava els seus cops i moviments.

DIDA: La teua dona va tindre problemes?

PERIODISTA: No; és una dona sana i molt ben formada.

DIDA: Llavors?

PERIODISTA: Enigmes, coses que passen.

DIDA: Sí, això és veritat; sèmpre hi ha misteris. Creus en els fantasmes? Diuen que s'apareix un espectre a l'esplanada del castell.

PERIODISTA: És el fantasma de Hamlet.

DIDA: Tu també ho saps? I volen que siga un secret. Com el secret de Na Roser, que el coneix tot el carrer.

PERIODISTA: Jo ho sé pel llibre. Acte primer, primera escena. Impressionant.

DIDA: No entenc què significa tot això, però de segur que té algun sentit. Mals temps. Quan els xiquets no es mouen ni els morts reposen tranquils, mals temps. Consultaré les meues plantes; elles em donaran algun remei per a la teua dona. Això sí que és dolor i no el del príncep.

PERIODISTA desapareix.

DIDA: Un xiquet sense moviments és pitjor que tindre dos caps i tres ulls. Un xiquet sense moviment ni crits no és un xiquet. No és res. Pobra dona. Però no et preocupes. Les flors l'alleujaran. (*Observa que PERIODISTA ja no hi és.*) On ets? Però on t'has ficat? Quin home tan rar, apareix i desapareix... Això és que assaja algun truc per a *La ratera* de Hamlet; hòmens..

Entra OFÈLIA.

3

Homes

(DIDA, OFÈLIA, PERIODISTA)

DIDA: I bé?

OFÈLIA: Homes.

DIDA: Ja se n'ha anat Laertes?

OFÈLIA: Homes, homes.

DIDA: I ton pare?

OFÈLIA: Homes, homes, homes. Mon pare i el meu germà no són més que dos homes.

DIDA: Ja ho sé que ton pare i el teu germà són dos hòmens. I tant que ho sé, a un perquè el vaig tindre en els meus braços de ben xicotet i a l'altre...

OFÈLIA: Perquè te'l vas ficar al llit.

DIDA: No sigues descarada.

OFÈLIA: És la veritat.

DIDA: Només va ser alguna vegada quan es va quedar viudo i perquè estava sol.

OFÈLIA: T'has gitat amb tots els homes sols que has conegut?

DIDA: Però com t'atreixes? No et permet...

OFÈLIA: Doncs no et comportes com ells. No sigues com un home. El meu germà és un fals predicador.

DIDA: Laertes un fals predicador? Però si és el millor estudiant de tot París.

OFÈLIA: En efecte, és qui millor diu una cosa i en fa una altra.

DIDA: Què t'ha dit?

OFÈLIA (*imitant Laertes*): «Adéu, Ofèlia; quan el vent siga favorable i faça possible la nostra comunicació, no t'hi adormes i escriu-me que m'agrada molt saber de tu».

DIDA: I què té de fals, això? El teu germà és un bon germà i t'estima. I a més parla amb molta propietat, clar i directe. Es nota que estudia a França i no a Wittenberg. Els alemanys són foscos i complicats, en canvi els francesos... Algun dia nosaltres també anirem a París i podràs practicar el francès, acompanyant ton pare en alguna missió o per cuidar de Laertes.

OFÈLIA: Laertes ja se sap cuidar molt bé de si mateix. Massa i tot. (*Com el seu germà.*) «Respecte a Hamlet...»

DIDA: Hamlet! També t'ha parlat de Hamlet?

OFÈLIA (*com Laertes*): «Respecte a Hamlet i els seus frívols sospirs...»

DIDA: Frívols? Per què frívols? Això no m'agrada. Per què els anomena frívols? Qui és ell per sentenciar que són frívols?

OFÈLIA: Laertes dóna per fet que el príncep fa amb mi el mateix que ell amb les xicotes franceses, que les usa i les llença. Però Hamlet no és així; Hamlet m'estima.

DIDA: Bé, continua; i no et deixes cap detall. Em sorprèn el teu germà. La veritat, m'esperava una altra cosa.

OFÈLIA (*com Laertes*): «Respecte a Hamlet i els seus frívols sospirs pren-los per un capritx, un joc del seu ardor juvenil, una precoç violeta de primavera, fugaç, no permanent; dolça, però no perdurable; un perfum, en fi, que s'evapora en cosa de segons. Res més.»

DIDA: Res més? Déu meu, quina decepció. El teu germà és un ignorant. La violeta és la flor de la fidelitat i de la lleialtat. Com pot dir que el seu amor és un capritx passatger si el compara amb la violeta? No sap res de res. Què li ensenyen a París?

OFÈLIA: Pel que sembla, coses més importants.

DIDA: Més importants? Què pot haver de més important que la violeta i el que ella representa? El dia que desaparega de la faç de la terra s'acabarà la bondat. Joventut, quina joventut tan boja. I què més?

OFÈLIA (*com Laertes*): «Potser t'estime ara i no hi haja astúcia ni engany que enterbolesca les seues intencions, però estigues alerta perquè, d'acord amb el seu rang, no és amo dels seus desitjos, subjecte com està a la llei de la seua naixença.»

Pausa.

DIDA: I? (*Silenci.*) Què passa, ara? Ja està? Això és tot? Va, vinga; sé que encara n'hi ha més. Com continua?

OFÈLIA: Et sembla bé?

DIDA: Bé? Això últim em sembla molt bé.

OFÈLIA: I jo?

DIDA: Acaba.

OFÈLIA: Jo no hi compte?

DIDA: Vegem on vol anar a parar.

OFÈLIA (*com Laertes*): «No és amo dels seus desitjos.»

DIDA: Això és cert.

OFÈLIA (*com Laertes*): «Ni li és possible, com a les persones més humils, triar per si mateix, perquè de la seua elecció en depèn la seguretat i el benestar de l'Estat.» I bla, bla, bla... A partir d'això, ja pots imaginar-te la resta; que si no he de fer orelleta crèdula a les seues promeses i cançons, com si jo fos idiota i sense cap criteri, i que sobretot tinga cura de la meua virtut perquè el cuc corromp la flor abans que arribe a obrir-se el seu capoll...

DIDA (*esclatant en rialles*): Capoll? Ha dit capoll?

OFÈLIA: Capoll.

DIDA: Déu meu; hòmens, hòmens... Són tots iguals. Capoll. Tu un capoll? Els únics capolls són ells i nosaltres unes ximpleres que ens perdem per menjar-nos-els sabent el que hi ha...

OFÈLIA: Menjar-nos? Què? Menjar, què?

DIDA (*seriosa de sobte*): El teu germà té raó en part.

OFÈLIA: Raó en part? Quina part de raó? Ja t'hi assembles al meu propi pare; llàstima, faries un bon Lord Camarlenc. Esteu tots contra meu, tots. Quina raó té el meu germà?

DIDA: Que el príncep es deu a l'Estat.

OFÈLIA: Això ja m'ho has dit i no vull tornar-ho a sentir. El príncep només es deu a si mateix, com tothom, i al seu cor.

DIDA (*rient una altra vegada*): Quan dius aquestes coses, et poses tan seriosa i solemne que no puc estar-me'n de riure.

OFÈLIA: Els vostres consells no fan altra cosa que enfosquir el meu cor i omplir-lo de normes. Tots

em doneu molt bones regles, però després, com els falsos predicadors hipòcrites, només feu el que us hi ve en gana. El meu germà a París bé que es diverteix i va amb qui vol.

DIDA: És jove.

OFÈLIA: I jo, què?

DIDA: Tingues calma.

OFÈLIA: I el meu pare també. Ell també se m'ha girat en contra.

DIDA: Jo no estic contra teu, Ofèlia.

OFÈLIA: La teua solució no em convenç. Sóc una dama decent i ens estimem. Vells. No sou més que uns vells antiquats.

DIDA: Laertes a penes té tres anys més que tu.

OFÈLIA: Però és un home.

DIDA: Això, sí; i supose que seguirà tan ben dotat com quan era xiquet si no és que alguna moixa francesa l'ha deixat sense capoll...

OFÈLIA: Sembla mentida que tu sigues dona. Es diria que també ets un d'ells fent de dona. Com un actor especialista en personatges femenins.

DIDA: La comparació és odiosa.

OFÈLIA: Vosaltres sou pitjors encara.

DIDA: Bé que vas mamar dels meus pits. Eren els d'una mare o els d'un fals bergant?

OFÈLIA: El meu pare m'ha prohibit veure Hamlet.

DIDA: Podeu trobar-vos de forma que ell no ho sàpia.

OFÈLIA: Tampoc no vol que li parli i li somriga ni que reba regals o cartes seues.

DIDA: Li has dit que també et va escriure? No ho hauries d'haver fet.

OFÈLIA: Tu em vas dir que calia consultar-li-ho.

DIDA: Doncs no haver-me fet cas. Són coses que es diuen, però després cal pensar-les millor. L'important és que no patisques; no ho resistisc. No resistisc vore't patint. No m'importa el meu dolor, però el teu... Per què has de sofrir si podem evitar-ho?

OFÈLIA: Com? No podem; es veu que no podem. De la forma que tu vols, jo tampoc no ho vull. El meu amor no tinc per què ocultar-lo. Potser el va ocultar el meu pare? El vas ocultar tu? L'oculta el nou rei que s'ha casat incestuosament amb la dona del seu germà sense a penes guardar-hi dol? L'ocultarà el meu germà quan trie dona? Per què jo sí? Per què Hamlet i jo hem de negar-nos-hi? Li han arravatat la corona que legítimament li correspon amb aquest casament, i ara tampoc li permeten estimar lliurement. Ell m'estima, sé que m'estima. Tu no has sentit les seues carícies ni els seus besos, aquelles mirades i estremiments. Es pot fingir? Tot això es pot fingir?

DIDA: Els actors ho fan i Hamlet també és un actor.

OFÈLIA: Hamlet mai no fingiria un amor així. Si de cas, faria creure que no m'estima per fer-vos callar o qui sap si no acabarà tornant-se realment boig de tant de dolor.

DIDA: Pot ser el desig.

OFÈLIA: Quin desig? Que el desig va contra l'amor?

DIDA: El teu germà i ton pare són hòmens i ells també senten i han sentit els mateixos ardors. Quan el desig estreny són com els cavalls, no poden contindre's. Les dones no som així. Nosaltres, encara en la passió més cega, necessitem creure que hi ha un poc d'amor. Potser Hamlet no

senta més que desig. El desig del mascle a qui li neguen la femella, el desig del príncep que veu postergar-se la corona, el desig impulsiu del fill que exigix una investigació justa per la mort del pare i volguera una vida més digna per a sa mare. Són massa coses les que bullen en el seu interior: Esperarem. De moment, fes cas; mentrestant ja pensarem una solució millor.

OFÈLIA: Alguns diuen que Dinamarca és una presó.

DIDA: Els temps canviaran, han de canviar; i els rumors sobre guerres, corrupcions, fantasmes i morts no poden continuar indefinidament. Quan el llop ataca, les ovelles han de protegir-se. Deixa que ton pare i el teu germà es confien i de moment no et trobes amb Hamlet.

OFÈLIA: I què li dic? Com li explique que l'estime i no em deixen amar-lo?

DIDA: Jo mateixa puc portar-li una carta.

OFÈLIA: I si s'assabenta el meu pare? Té espies pertot arreu.

DIDA: Bé, ja pensarem alguna cosa millor: Pren-te la tisana. És una tisana especial contra les ombres.

OFÈLIA: No servirà de res.

DIDA: Que ja no creus en els meus remeis?

OFÈLIA: És que sent que cada vegada el cel s'ompla de més núvols.

DIDA: Deixem que ploqui; després de la tempesta, l'horitzó està més aclarit.

OFÈLIA: I la carta? On guardes la carta de Hamlet?

DIDA: En el cistell de les violetes perquè et siga sempre fidel.

OFÈLIA: Dóna-me-la; he d'entregar-la al meu pare.

DIDA busca la carta mentre OFÈLIA beu de la tisana. Sonen trompetes. PERIODISTA apareix una altra vegada.

OFÈLIA: Els còmics!

DIDA: Quins còmics?

OFÈLIA: Els còmics amics del príncep. Vénen a representar una obra al castell. És com al principi del meu somni, te'n recordes? Siguen benvinguts.

DIDA: Vénen? Però si ja són ací.

OFÈLIA: Ací? Que no ho sents? Les trompetes encara estan anunciant-los.

DIDA (*presentant el PERIODISTA*): I aquest?

OFÈLIA: Qui és?

DIDA: Un actor.

OFÈLIA: Un actor? Però si acaben d'arribar.

DIDA: Doncs ell s'hi ha avançat. La seua dona està malalta en la caravana.

OFÈLIA: Què té?

DIDA: Un poc de tristesa, però se li passarà. La curarem amb alguna herba.

OFÈLIA: I quina obra representareu?

DIDA: Diu que la funció que tracta d'un crim.

OFÈLIA: Un crim? I no hi ha res més divertit? Ja tenim massa crims a Dinamarca.

PERIODISTA: El crim sempre resulta molt interessant i atractiu.

DIDA: Ho posa en el llibre.

OFÈLIA: Quin llibre?

DIDA: Un llibre que conta la història de Hamlet.

OFÈLIA: Un llibre sobre el príncep?

DIDA: Però jo no isc.

OFÈLIA: No? Per què no?

DIDA: Perquè no sóc més que una criada i l'obra tracta d'assumptes importants. Si fóra una comèdia, segur que m'hi posaven. Però tu sí que ixes.

OFÈLIA: Jo? Jo també isc?

DIDA: I diuen que ets molt bona. Un poc confiada, però bona.

OFÈLIA: Quina vergonya. Em fa molta vergonya que escriguen sobre mi. No et preocupes, Dida; parlaré amb el príncep i li diré que t'hi posen a tu també (*Prenent un altre llibre que hi ha sobre la taula.*) Aquest? Aquest és el llibre de Hamlet?

PERIODISTA: No; aquest és el llibre preferit de la meua dona.

OFÈLIA (*llegint*): *El món màgic de les flors.*

DIDA: Flors? Parla de les flors? I què hi diu? El romer. Diu alguna cosa sobre el romer? Llig-ho, Ofèlia; que tu sí que saps llegir. Llig el que diu sobre el romer.

OFÈLIA (*llegint*): *Rosmarinus officinalis...*

DIDA: I això, què és?

PERIODISTA: El romaní.

DIDA: El romer? Que el romer ja no es diu romer? Quantes novetats.

PERIODISTA: És el nom científic. Però continua dient-se romaní.

DIDA: Tota la vida recollint romer i ara resulta que li canvien el nom. Haurem de queixar-nos també a ton pare, Ofèlia, perquè li ho diga al rei i es mantinguen els noms de sempre. Si no, què hi farem les dones com jo? Vinga, llig.

OFÈLIA (*llegint*): «Pel que fa al romaní, convé deixar que cobrisca els murs del jardí ja que és l'herba consagrada al record i l'amistat. Així mateix és també l'emblema de la fidelitat entre els amants. I gràcies a les seues propietats, els estudiants grecs es trenaven en el pèl poms de romaní abans d'examinar-se per estimular la memòria i les activitats mentals.»

DIDA: Ah, sí; molt bé. Aquest llibre està molt bé. I encara que jo no sé llegir ni escriure, conec el seu sentit. I la ruda? També parla de la ruda?

Sona el mòbil del PERIODISTA.

OFÈLIA: Què és, això?

DIDA: Quin soroll tan rar!

PERIODISTA: El mòbil. Em telefona la meua dona.

DIDA: I com ho fa, amb una campana portàtil?

PERIODISTA: Més o menys.

DIDA: On te l'amagues, en el gipó o entre les calces? Quants trucs. El que no inventen els actors... Però si són capaços de fingir que es moren, per què no haurien d'usar campanetes mòbils? Vinga, Ofèlia, va; pren el llibre i anem al camp a llegir.

Surten amb la carta i el llibre sobre les flors.

Una altra Ofèlia

(PERIODISTA)

PERIODISTA: «Què és més noble i millor per a l'ànima, sofrir pacientment les burles d'aquest temps, l'insult de l'opressor i el prepotent, la lentitud de la justícia, les insolències de tots aquells que ens manen, o rebel·lar-se contra aquest mar de penes i combatre els cops i dards de la Fortuna?

»Ser gran no consisteix a batre's per exhibir el propi poder en alguna gran causa. Ser gran, ben al contrari, és combatre per la causa més lleu quan ens hi va i la justícia perquè la corrupció dels grans també cal vigilar-la.»

Això llegim en *Hamlet*. I jo? Què podia fer jo? Havia d'investigar aquella història? Motius no me'n faltaven, però com començar? Quin pla? Quin tipus d'article? Només tenia algun rumor molt vague.

La meua vida s'assemblava cada vegada més al vell drama amb les aparicions de fantasmes, corrupcions, el llenguatge de les flors i tants cadàvers. I també se m'omplia d'ombres com l'espianada del castell d'Elsinore, de manera que ja no sabia distingir si era jo el qui llegia en les seues pàgines i personatges o era el vell text el que envaïa cada un dels meus dies.

Em calia fer alguna cosa, malgrat que només era un periodista, i un periodista que no es trobava, precisament, en el millor moment. Estava per fer quaranta anys i havia de buscar-me un altre treball perquè, en entrar el nou equip, m'acomiadaren de la televisió. A més, la meua dona acabava de tenir un part estrany. Però no em podia lliurar a la depressió ni escapar-me'n, de les pors i els malsons, amb la beguda, la coca, el joc o les festes que, de vegades, em proposava algun col·lega. No podia. Em lligava l'amor a la meua dona, tot el que havíem viscut, guanyat i perdut junts. Fins i tot la criatura. Sí, vam perdre també el nostre fill. Però a ella, no; a ella no la volia perdre per res del món.

«Què passa? Què hi ha? Vull veure el meu fill, repetia; està bé, no? Com és? No me'n recorde com tenia els ulls. Eren iguals que els teus? Sóc una idiota, ho sé; només sóc una idiota. Tots els xiquets s'assemblen. Però, clar, aquest és el meu. Què ha passat?

»Hipotonia severa de probable origen genètic. Com?, vaig preguntar-hi jo. Diagnòstic: hipotonia. I això què significa? Paraules, paraules, paraules. Aquesta era nova per a mi i no la comprenia. No es mou. Què? Els músculs estan paralitzats, quietos. Què? No respira. Hem de mantenir-lo amb respiració assistida. Fins a quan? No ho sé; un dia, o potser dos.»

Tres. Només hi va durar tres dies. «L'ombra lliscava pel seu somni i li va robar el moviment.» Després de deu anys buscant-lo, només va durar tres dies. Ni el desig de tants anys i tantes nits va poder retenir-lo una hora més. Ningú no s'explicava què havia passat, com no es va veure abans, com... El psicòleg va preparar la meua dona. Volia veure el seu fill, temptar-lo, contemplar com obria els seus ulls. Tenia una fixació estranya en els ulls. Al final, li vam haver de dir la veritat: ha mort. Què? «Se n'ha anat sense entrar-hi. Ha passat de llarg. Ulls ben tancats sense arribar a obrir-los.» Es va afonar. La meua dona es va enfonsar com s'afona una pedra al mig de l'oceà. Es va afonar i la vam ingressar en una clínica per depressió.

«El cos del dolor es torna opac i pesa, cau i es precipita. El caragol fosc de la nit atura l'arribada del sol. I tu de quin costat et trobes que només veus aquell fill sense nàixer i la mort que

mai va succeir? Com podia retornar-te de l'abraçada obscura de les ombres? T'allunyaves de mi sense donar senyals d'aquell amor tan nostre. Jo havia d'esperar-te i tornar-te, guardant el teu herbari, romaní, margarides, violetes, tot sol i entre la llarga corrupció de tants dies.»

Per fi, vaig aconseguir entrar com a col·laborador en un diari gràcies a un company de facultat. Secció de «Tribunals» i notes de «Successos». No pagaven gran cosa i tornava a començar. Em passava el dia als jutjats, recollint notícies, opinions, successos. Una bomba. Em calia una bomba, situar-me de nou. Tenia els ulls ben oberts. De sobte, casualment, algú em va dir quelcom. Quelcom tan vague i vagament estrany que em va cridar l'atenció. Els periodistes sabem ser especialment ambigus els uns amb els altres: ens posen a renyir per una exclusiva o una notícia com llancen els seus gossos. Però reconeixia una vella olor. Una premonició. «Ser gran és combatre per la causa més lleu si ens hi va la justícia.» Vaig començar a investigar sense alçar cap sospita i sempre despistant. Com aquell qui es fa el boig. Fins que, a la fi, vaig trobar una pista concreta. Va ocórrer com ocorren les coses que ens importen. Per atzar:

«Una vella criada va camí del jardí. I s'asseu en un banc per contemplar les flors. Casualitats: Era el banc on s'asseia també la meua dona. La sent parlar i riure amb les flors. De sobte, em preguntà: És vostè actor? Em recorda un actor. Jo l'escoltava com si fos algun vell personatge d'una vella tragèdia. Associacions. Jocs lliures de la ment. Fixe's, va dir; l'origen de la vida està ací. N'hi ha prou d'obrir els ulls en mirar el jardí!»

I així va començar tot. La bomba. Ens hi vam fer amics. Jo li vaig regalar un llibre sobre el món de les flors i ella em va dur a la casa, presentant-m'hi com un actor en atur per no alçar cap recel. I així vaig pensar en Ofèlia. La història d'Ofèlia, en una sorprenent coincidència de la lectura i la vida, em va semblar que serviria de base per al meu article «L'altra Ofèlia»: Perquè «la follia dels grans també cal vigilar-la», com ens ensenya Hamlet.

Torna OFÈLIA, seguida de la DIDA.

5

Veure / vist

(PERIODISTA, OFÈLIA, DIDA.)

OFÈLIA: Boig! Boig! Està boig! Haver vist el que he vist i veure el que ara veig!

DIDA: Que has vist, què? El fantasma? T'ha visitat l'Espectre a tu també?

OFÈLIA: La seua intel·ligència està perduda. Completament arruïnada. Adéu a l'esperança del regne! El que era la síntesi de la virtut i l'elegància i reunia en si els ulls del sentinella, la llengua del filòsof, l'espasa del cortesà i el coratge del soldat...

DIDA: Hamlet? Què ha passat?

OFÈLIA: Boig; s'ha tornat boig perquè li vaig negar el meu amor seguint els consells del meu pare i totes les vostres raons. I ara, jo, la més miserable i desgraciada de totes les dames, que bevia en el riu de les seues promeses i juraments, ara veig per al meu càstig aquella noble raó sobirana completament trencada. Oh, haver viscut allò i viure ara això.

DIDA: T'ha maltractat una altra vegada?

OFÈLIA: Maltractar-me?

DIDA: Sí, maltractar-te; pegar-te.

OFÈLIA: Ell no m'ha maltractat mai.

DIDA: No? Com es pot ser tan cega! I què és el que va fer l'altre dia quan es va presentar a l'habitació mentre cosies?

OFÈLIA: Em va prendre el canell, subjectant-me ben fort...

DIDA: I això no és violència?

OFÈLIA: Va ser un comiat. Com si ell mateix pressentís que la seua raó es perdia i ja no tornaríem a trobar-nos. Em va prendre, sí, i em va fer mal. Però després va estendre el braç, tot ben llarg, com indicant un punt en l'horitzó i amb l'altra mà sobre el front, va estar observant el meu rostre com si volguera absorbir-lo, esculpir-lo o gravar-lo en algun lloc secret del seu interior. Com el pintor que contempla un paisatge. Allò no va ser violència.

DIDA: També et va sacsejar el braç.

OFÈLIA: I va llançar un sospir tan lamentable i profund que semblava agitar tot el seu cos i acabar amb el seu ser. I tal vegada va ser així. Qui sap si aquella llarga mirada misteriosa no va ser el seu final. El seu cos encara és jove, però la raó...

DIDA: És un boig rematat. Què t'ha fet, avui?

OFÈLIA: Ha negat que mai m'hagués estimat ni entregat cap carta o regal. Però tu saps que és mentida, que es fa l'ignorant o que la seua raó s'ha extraviat.

DIDA: Bergant. Actor. No és més que un farsant consumat. Viure per vore. Com es pot ser tan fals!

OFÈLIA: Crec que vol dir-me alguna cosa; que encara intenta parlar-me des de no sé quina riba, però la follia li ho impedeix. Hi ha com un mur on la veu se li estavella i no li permet expressar els seus bells pensaments.

DIDA: Bells? Un galimaties que mai no vaig comprendre i que a tu et semblava poètic.

OFÈLIA: Després de negar el nostre amor i com portat per una veu aliena i externa a si mateix, m'ha cridat: «Sou honesta?»

DIDA: Honestat? T'ha preguntat si ets honesta? De sobres sap que sí, la dama més honesta de tot Dinamarca.

OFÈLIA: Semblava obsessionat per l'honestat i crec que no es referia a mi, sinó a tots. Però he tingut por; sí, Dida, com davant d'un llop. I això l'ha enfurit més encara. Què em volia dir? Les seues paraules i el seu gest eren aterridors, amb els ulls desorbitats, cridant els seus pecats, orgull, ambició, venjança. I en la seua follia recordava el pobre Tom, el bufó nu que va perdre la raó sota la pluja.

DIDA: Els seus pecats són certs: orgull, ambició, venjança. Es venja de tu, la més dèbil, per haver obeït el teu pare; es venja de sa mare i de tota la Cort. I potser no li falte un punt de raó, però no és a tu a qui ha d'atacar. Que ataque Dinamarca sencera abans que a tu. Qui sap si el fantasma del vell rei no ens advertia de les seues bufonades.

OFÈLIA: El fantasma ens alerta d'altres corrupcions. Hamlet no està corromput, sinó boig per haver vist i patit tot el que hi ha de veure.

DIDA: Bergant, no és més que un canalla bergant com tots els hòmens. Imita un actor fent de maniàtic, els ulls, els gestos, la veu... He viscut massa perquè m'enganye. Però canalla, sí; segur que ho

és. La follia dels grans no hauria de quedar sense vigilància, perquè sempre la paguem els mateixos. I segur que trama alguna cosa. Diuen que fingix per atrapar l'assassí de son pare i que sospita del mateix rei.

OFÈLIA: M'ha enviat a un convent.

DIDA: A un convent? Ha dit que te'n vages a un convent?

OFÈLIA: «A un convent, a un convent», cridava.

DIDA: Déu meu, això ja es passa de la ratlla. És com enviar-te a un bordell. T'ha dit puta.

OFÈLIA: Ah, no; ell no ha volgut dir això.

DIDA: No? Doncs, què?

OFÈLIA: No ho sé, però això no. Mai no m'insultaria així.

DIDA: Ix al carrer i pregunta. Pregunta-li al jove Marcel i ell t'explicarà el que això significa. Un insult, dirà; un greu insult. Enviar-nos a un convent és com enviar-nos al prostíbul.

OFÈLIA: Era savi. Era l'home més savi del món, però la seua raó s'ha trastornat.

DIDA: I què pretén, trastornar-te a tu també? Ah, si jo fóra un home, el desafiaría i et jure per Déu que o li tornava el trellat o li tallava el penjoll de totes les bufonades. Què més t'ha fet?

OFÈLIA: M'ha abraçat amb molta força, tanta que em feia mal, i m'ha donat això.

OFÈLIA li entrega un paperet perfectament doblegat en mil plec. DIDA el desdobra amb ansietat.

DIDA: I què és, una altra carta?

OFÈLIA: Un dibuix.

DIDA: Quina classe de dibuix és això? Què representa?

OFÈLIA: El príncep. Representa el príncep Hamlet, a mi, a Elsinore.

DIDA: Però com pot això representar-te a tu, al príncep i a Elsinore?

OFÈLIA: És un laberint.

DIDA: Un laberint? *(Passa el paper al PERIODISTA.)* I què té a vore aquest gargot amb ell i amb tu?

OFÈLIA: Mentre m'abraçava, me l'ha esmunyit entre les mans, repetint: «jo també sóc un canalla, no te'n refies de cap de nosaltres. Això no és un regal, sinó un laberint, com Elsinore, com jo i com el teu retrat. El teu rostre també és un laberint.»

DIDA: El teu rostre un laberint?

OFÈLIA: Jo i ell i Elsinore. Què ha volgut dir?

DIDA: Dir? No ha dit res. Prou, Ofèlia; no et tortures més. No ha volgut dir res perquè no té res a dir. Jo pensava que el príncep era un home honest; però ara comprenc que és com tots els poderosos, un home buit i capritxós. Prou, Ofèlia; no penses més en ell. No et mereix. No es mereix cap dels teus pensaments, ni una de les teues llàgrimes.

OFÈLIA: Estic perduda, perduda en el seu laberint.

DIDA: Déu meu, haver vist el que he vist i vore ara, això. Parlaré amb ton pare i li exigiré que veja el Rei immediatament. Han de posar-hi algun remei. No puc tolerar que et maltracte amb gestos de maniàtic, cartes, llargues mirades excèntriques i ara laberints. El Lord Camarlenc ha de saber-ho.

OFÈLIA: El meu pare ja ho sap.

DIDA: Que n'has parlat amb ell? Ben fet. I com ha reaccionat?

OFÈLIA: «No cal que m'expliques res perquè ho he vist tot.»

DIDA: Us espiava? Us estava espiant i no ha fet res?

OFÈLIA: És ell qui ho havia preparat tot.

PERIODISTA: Què? El teu mateix pare t'ha ofert i t'hi ha deixat sola?

OFÈLIA: Sí; no ha sigut una trobada casual. El meu pare m'ha ordenat d'anar a veure'l i és responsable de tot, de la ira o la follia de Hamlet i de la meua humiliació.

PERIODISTA (*buscant el seu petit magnetòfon portàtil i posant-lo en marxa*): Un moment; un moment...

DIDA: Oh, no m'ho puc creure. Mai va ser un pare model, però això...

OFÈLIA: Tu sempre vas aplaudir els seus bons consells.

DIDA: No sempre; de vegades jo també vaig ser durament recriminada.

OFÈLIA: Mentides, mentides i impostures. Mon pare mai no va pensar en el meu honor ni menys encara en la meua felicitat. Només pensava en ell. Faria qualsevol cosa per mantenir-se en el poder, servint aquest rei o el seu contrari.

DIDA: Per Déu, Ofèlia; pensa el que dius. No veus que això és molt greu?

OFÈLIA: Sóc jo qui ho ha patit.

DIDA: Però com ha pogut?... Va, vinga, conta-ho tot; a fora. Deixa que tot isca a fora del teu cap i el teu cor.

OFÈLIA: Ho intente; intente explicar el que ha passat i tots els meus sentiments, però hi ha alguna cosa, no sé, que m'impedeix expressar-me. El meu cap és un riu d'aigües podrides. Què hi puc fer? M'ha fet servir d'ham i m'hagués ficat fins i tot al seu llit si així descobria res dels plans de Hamlet. Després de tot el que ens va fer sofrir amb tantes prohibicions i recels, no ha tingut cap inconvenient d'ofrir-me per res, per seguir gaudint dels favors d'aquest rei. «Pren el llibre», m'ha dit...

DIDA: El llibre de les flors? Déu meu, ja no es respecta res; ni els fills ni les flors.

OFÈLIA: ... «pren el llibre i simula que hi lliges sola mentre nosaltres, el Rei i jo, ens amaguem aquí darrere. Posa la teua cara més devota i angelical perquè sovint, amb el rostre de la innocència, es pot fer passar per bo al dimoni mateix». Després ha vingut Hamlet i ha ocorregut tota la resta. S'ha burlat de mi, m'ha insultat i maltractat, és cert; però potser en la seua follia endevinava les intencions del meu pare i per això estava tan enfurit.

DIDA: No hi ha dret; això és una autèntica vergonya. Però va, vinga, ja està; ja ha passat tot. És com quan em contes alguns malsons i així et resulten menys foscos.

OFÈLIA: I ara? He de creure encara en l'amor?

Silenci. PERIODISTA para de gravar.

OFÈLIA: He de seguir creient-hi? Vinga, digues; per què no em respons?

DIDA: Perquè no ho sé.

OFÈLIA: No ho saps? Doncs abans ho sabies.

DIDA: Abans creia saber moltes coses. L'amor també és dolor.

OFÈLIA: Dolor? L'amor també és dolor? Mai no m'ho vas dir.

DIDA: Hi ha moltes coses que mai no t'he dit.

OFÈLIA: Moltes? Quantes?

DIDA: Moltes; no sé quantes. Hi ha coses que només se saben amb el temps.

OFÈLIA: I les flors? Les flors també són engany i dolor com l'amor?

DIDA: Oh, no; les flors, no.

OFÈLIA: I Déu?

DIDA: Déu? Però què et passa? Què hi ha ara al teu cap?

OFÈLIA: Vull saber. Només vull saber. Prou d'històries. Ja no sóc una nena. I si res és com deies, per què les flors i Déu haurien de ser una excepció?

DIDA: Perquè Déu i les flors són Déu i les flors. Déu i les flors, comprens?

OFÈLIA: No; no comprenc res. No comprenc el meu cor. Què li passa al meu cor? El meu cor estava ple de Hamlet, i Hamlet s'ha perdut en el seu laberint. Sóc jo també un altre laberint? És allí on ens retrobarem Hamlet i jo? I el meu pare? He de seguir confiant en el pare o sempre serà capaç de qualsevol cosa per la seua ambició?

DIDA: No ho sé. Com vols que ho sàpia. No tinc respostes.

OFÈLIA: Doncs les tenies; moltes respostes. M'ho explicaves tot, els homes, els guisats, les oracions... Em contaves que la mare se n'havia anat al cel en comptes de dir-me que estava morta. Mai no anomenaves la mort, sinó el cel, qualsevol cosa menys la mort. I ara? Per què jo? Per què m'han fet això, Hamlet i el pare? Una resposta. Dóna'm una resposta.

Silenci.

DIDA (*oferint-li una violeta*): Ací en tens una.

OFÈLIA: Això? Tothom em parla d'una manera ben estranya, Hamlet amb laberints, tu amb violetes.

DIDA: Aquesta violeta és l'única resposta que encara puc donar-te. La seua olor és veritat, el seu color també, les seues propietats i el seu poder simbòlic. Ella és vertadera. Quan tot falla, només ens queda això. I per això les flors adornen els altars de Déu i les tombes dels morts. I els amants també s'ofereixen flors en senyal d'estima.

OFÈLIA: Hamlet mai no em va donar cap flor. És veritat que no m'estimava com diu ara en la seua follia? Les seues cartes no eren com flors? No et crec; ja no et crec. No puc creure't més. La confusió s'apodera de mi com si el fantasma s'hagués instal·lat dins el meu cap i la seua ombra m'ompliria tota per dins.

DIDA: Jo tampoc no estic segura ja de res i a mi també tot em dóna voltes. Només sé una cosa i ningú mai no me la podrà contradir: T'estime, Ofèlia; tu ets la dolça Ofèlia. Sempre t'he estimat i sempre t'estimaré. Això és l'única cosa que sé encara que ni tu mateixa t'ho cregues ja.

OFÈLIA: Això és cert.

DIDA: Em creus?

OFÈLIA: Sí; et crec. Potser siga això l'única cosa certa que m'ha donat la vida. I jo també t'estime.

Surt OFÈLIA amb la violeta.

DIDA: Ah, Déu meu, per què? Per què ens envies l'amor si no hi ha respostes? Per què ens llances tantes preguntes si no hi ha explicacions? Per què en comptes de llum ens dones més i més laberints? Pobra Ofèlia. Ajuda-la o et maleiré.

Surt darrere de la jove.

6

Ombres/ successos

(PERIODISTA)

PERIODISTA: «Quina obra més admirable que és l'home! Que noble en la raó! Que infinit en capacitats! Que paregut a un déu en la intel·ligència! I tanmateix, com ha pogut caure tan baix?»

Al mig de la successiva corrupció dels dies, vaig anar lligant a poc a poc els silencis i les insinuacions, les dates, noms i rumors fins que, a la fi, vaig aconseguir el que buscava. (*Mostra el paper i la cinta magnetofònica.*) Era la filla, la pròpia filla, aquella altra Ofèlia, qui em va contar la manipulació, tant de menyspreu.

Tenia, doncs, les proves, el testimoni i aquesta nota, i podia posar-me a redactar l'article. Una bomba. El magnat de les finances, viu, amb una filla jove i bonica, que es troba en una situació desesperada: les empreses s'afonen, tot se li cau, i necessita urgentment una operació per sanear-ho. S'entrevista amb el seu antic soci i amic, el nou ministre, i li proposa un pacte, certes concessions importants en canvi d'ingressar discretament i en lloc segur una notable quantitat per al partit. I la filla. Fins i tot la filla, si el ministre la vol, perquè sap que al ministre li agrada aquella jove, eterna adolescent. La filla es veu amb el ministre. Una trobada casual que el pare ha organitzat. Tot això és massa vil? Fets. Són els fets. La història es repeteix. Un nou cas de «Successos».

Però el ministre se'n riu de la jove perquè se'n riu del pare. Ja no interessa aquell negoci. Hi ha més diners en una altra banda.

«Com cada dia, la criada seu en el banc del jardí i em dóna més detalls. Només aquí, entre plantes i flors, hi ha un poc de veritat encara, em diu: "Ofèlia està molt mal. I cal que tu ens ajudes". Com? No sóc més que un periodista de successos. La corrupció dels grans també cal denunciar-la.»

Vaig donar forma al reportatge, ja que tota aquella merda em podia suposar un ascens. I diners. Necessitava tant aquells diners. Vaig començar a redactar, mentre pensava en la meua dona malalta i recordava el seu herbari. Llavors va esclatar la notícia, un nou succés: el teu pare ha mort.

Apareix OFÈLIA, seguida de la DIDA.

OFÈLIA: Què?

PERIODISTA: Va morir en un accident de cotxe.

OFÈLIA: Què?

PERIODISTA: Després d'entrevistar-se amb el seu antic soci i amic el nou ministre. Segons la versió oficial, va ser un accident. Però se suposa que hi va haver una discussió entre ells i que el pare estava fet un boig. Rumors. L'explicació va ser confusa, però el succés molt clar: mort.

OFÈLIA: Què? No pot ser, Dida; no pot ser.

DIDA: Ha sigut Hamlet.

OFÈLIA: Hamlet?

DIDA: El va confondre amb una rata.

OFÈLIA: Amb una rata? Déu meu! Que encara representaven *La ratera*? Com es pot confondre un home amb una rata?

DIDA: No ho sé; jo no entenc de teatre. S'havia amagat en l'habitació de la Reina darrere dels tapissos per espiar com sempre i escoltar la conversa, quan Hamlet...

OFÈLIA: Oh, Déu! Déu! No pot ser; Dida; no pot ser.

OFÈLIA i la DIDA desapareixen.

PERIODISTA: «El periodista de successos és un perseguidor de les ombres, violacions, pederastes, traficants, maltractaments, assassinats, militars, nens que desapareixen, pares que prostitueixen les filles, fills que peguen als pares, suborns, advocats, fiscals, jutges, deixalles. Explosió de les ombres. El periodista de successos tempta l'obscur perfil d'allò que és. Rates, violència, bufons.»

PERIODISTA surt deixant-s'hi el mòbil. Entra OFÈLIA corrent mig nua.

7

Sant Valentí

(OFÈLIA, DIDA)

OFÈLIA: Fora els vestits! A fora, que avui és el dia de Sant Valentí!

Roba fora,
El bo que entre
I el mal
fora.

Ja no els necessite. Fora! Nus vam nàixer i nues ens volen per a l'amor. Recorda, amor; recorda, avui és el dia de Sant Valentí. Et vaig donar tot el meu romaní i vaig anar al camp amb tu, em vas tombar en l'herba, no em facés mal, amor; no facés amb mi el que van fer amb la filla del forner. Sóc honesta i no pense tancar-me en cap convent. El meu pare em va omplir de preceptes. Em va vestir de dalt baix amb draps durs de consells vells. Tem el dimoni, honra els teus pares; no jures en va, no blasfemes ni forniques pels camps. No cobeges. Cobdícia? Què és la cobdícia, Dida? Pregunta-li a ton pare; de segur que ell ho sap. I on és? On és aquell pare tan cobdiciós. Se'l van endur arrossegant com una rata per espia carregós. Hamlet? Va ser Hamlet? Devia estar fart de tantes intromissions entre ell i jo. No em facés mal, amor; recorda; dolor, no. Em va tombar en l'herba entre romaní i violetes i hi va entrar com la brisa, tan dolç com una cançó. Hamlet va ser el gran lladre. Se'n va endur el meu pare i em va robar el romaní i les violetes. Ens retrobarem en el laberint. No em digueu més, dolça Ofèlia. Ja no sóc la dolça Ofèlia. Ara, qui sóc? La lletra amb sang s'aprèn millor. La meua sang va eixir perquè tu hi entraves. A dins, amor; recorda.

Roba fora,
El bo que entre
I el mal
A fora.

Diuen que un serf de cor orgullós tenia el pèl arrissat. Tan arrissat com Hamlet.

Abundants i rossos
Els seus cabells són,
Amb dolça embranzida
Em donava amor.

I diuen que aquell serf portava el guant de la seua estimada en el barret i amb ella s'entregava a l'acte de la foscor. Quin acte és aquest? Nosaltres sempre ens vam estimar a sota el salze. Però el seu cor va ser tan fals i sanguinari com el del serf, malgrat que ell era el meu senyor; voraç com el llop em va arrancar el pare; rabiüt com un gos em va cridar al convent, va, vinga, a un convent. Però jo vaig dir, no; no hi vaig. Ja no sóc la dolça Ofèlia. Fora els vestits! Fora tots aquests draps tan durs! Em van cobrir de consells, vestidures fosques i pesants. A fora! Nus naixem i nues ens reclama l'amor. «Ser gran no és batre's per exhibir el propi poder i la pròpia força. Ser gran és combatre per la causa més lleu si ens hi va la justícia.» Avui és el dia de Sant Valentí i no puc presentar-me vestida. Recorda, amor. «La follia dels grans també cal vigilar-la.» Diuen que l'oblit és els pares de la traïció. Margarides. No més traïcions, amor; romaní, amor. (*Sona el mòbil. Insisteix. OFÈLIA s'espanta.*) Què vols? Qui ets tu? Per què em crides si encara no vaig pentinada? Dida, Dida; ajuda'm a pentinar-me. No vull aquests consells. Són uns vestits molt lletjos. No puc anar a la festa amb ells. Drap dur, consell brut. Vull roba lleugera. Qui ets tu? Per què insisteixes? Tothom se n'ha anat. El meu germà va tornar a París després d'omplir-me de consells. Hamlet se'n va anar i no el van deixar veure'm. Ara viu a Anglaterra on es cura de la malenconia i diuen que no en tornarà, recorda, amor; que hi morirà arrossegat com va arrossegat el meu pare. No hi ha ningú. Què vols? Aquest vestit és massa dur, Dida; i ja no tinc consells per posar-me. Digues que calle. Fantasma! És el fantasma que ha vist Marcel. Dida! Tinc por. Ombres. El castell s'omple d'ombres. «Maltractaments, jutges, violacions, suborns. El periodista de successos tempta l'obscur perfil d'allò que és.» Espectres. Tots hi esdevenim ombres. Tu, no, Dida; tu no. On amagues el romaní i les violetes? Hamlet se'n va anar i el meu pare està mort. (*El mòbil s'atura. Silenci.*) Què? Ja te n'has anat? Adéu, adéu. Sabem el que érem, però no el que volem ser. Sabem el que som, però no el que hauríem pogut arribar a ser. Ja no sóc la dolça Ofèlia. Ara què sóc? Vaig llençar al pou tots els vostres consells perquè no em serveixen per espantar les ombres i ara em cal una altra roba. Però avui, no; avui anem al camp a ballar-hi nues perquè és el dia de Sant Valentí. (*Ha estat movent-se de forma inquieta i desordenada, tocant tots els objectes. Inconscientment ha accionat la petita cadena musical de discos compactes. Sona l'havanera de Carmen de Bizet: «L'amour est un oiseau rebelle».* OFÈLIA s'espanta encara més que abans.) Oh, Dida! Dida! «L'ombra tot ho cobreix d'oblit i de silenci.» Tinc fred, Dida; busca'm roba nova, Dida. (*Pausa. Escolta. Sembla que hi reconeix algunes paraules.*) Què? Què dius? Francès... Parles francès com el meu germà? *L'amour*. Oh, ha dit *l'amour*. *L'amour est un oiseau rebelle. Rebelle, rebelle, rebelle.* «Ser gran és batre's per la causa més lleu si ens hi va la justícia.» Un ocell rebel, l'amor. Sí, sí; això és. Un ocell rebel sobre el meu cos tombat en l'herba i ell penjant de les meues arrels. *L'amour*. Conec aquestes paraules. El meu germà és a París i quan torna a Elsinore m'ensenyava francès. *L'amour est un enfant de Bohême*. *Bohême*? Què significa *bohême*? Laertes se'n va anar al camp i quan torne m'ho dirà. El meu germà és molt valent i em protegirà de tots els espectres. Qui ets tu? (*Mirant fixament cap a on està*

la cadena de discos compactes.) Mare? Ets tu, mare? Sí, tu ets ma mare perquè tens la veu d'un àngel. Gràcies, mare; per fi, t'escolte. Jo sempre preguntava i la mare i ells em responien, en el cel. I odiava el cel perquè sempre estaves allí. Per què te'n vas anar? Et vas empipar amb mi com fa la Dida? Com és el cel? Encara hi ha violetes, al cel? M'agrada la teua veu. Tens una veu molt bonica, sí; molt. La Dida sempre em diu, ta mare tenia la veu d'un àngel. Tu ets el nostre àngel i ara em diràs qui sóc. Sabem el que érem, però no el que volem ser. Sabem el que som, però no el que hauríem pogut arribar a ser: «Explosió de les ombres, violacions, caravanes de mort, rates, bufons.» *L'amour, l'amour*, mare; ja no tinc por, ho veus? Mai no hem parlat tu i jo, però he de contar-te tantes coses. Em portes un vestit nou? Gràcies. Laertes és a París estudiant i passant-se totes les festes que pot. Però quan torna, m'ensenya el francès. On te'n vas anar tu, al cel o a París? Com va anar la travessia? El mar es mou tant com el castell? Jo també me n'aniré a París. Vinga, Dida, prepara la cistella de flors, que marxem. A Hamlet l'han enviat perquè el maten els anglesos. Els anglesos són traïdors com nosaltres i també estan plens d'ombres. «La follia dels grans també cal vigilar-la.» No sé per on començar, mare, després de tants anys. Què? *L'amour, l'amour. L'amour est enfant de Bohême.* Què significa *bohême*? Deu ser alguna paraulota perquè Laertes no me la vol dir. Encara es pensa que sóc la dolça Ofèlia. Puc tocar-te, mare? Mai no t'he tocat la cara ni les mans ni els pits. La Dida em deixa i es posa molt contenta si la toque i la bese. Però és una descarada i sempre parla del mateix, que si empenyes, carícies, capolls, rebolcades. És la vida i avui és el dia de Sant Valentí. Coneixes Hamlet? Diuen que es va tornar boig per culpa del fantasma del seu pare i el nou matrimoni de la Reina. Altres diuen que no, que fingeix com un actor i que fa de maniàtic per venjar-se'n. Què és la cobdícia, mare? Em va enviar a un convent, però no vaig, no; m'hi quede. I ara sóc molt feliç perquè et puc veure. Quina veu tan meravellosa. La veu d'un àngel; vaig a tocar-te. Puc? (*S'acosta a l'aparell i el toca. Salta la safata portadiscos. OFÈLIA està aterrida.*) Oh! Oh! Oh! Oh! Oh! Oh! Oh! Oh! (*Pausa. Silenci.*) Mare. Mare? Te n'has anat, mare? Has tornat a París o al cel? Per què sempre te'n vas i em deixes quan més et necessite? Necessite roba nova, vestits, sabates i barrets contra els espectres. Dinamarca està plena d'ombres i falsedat. Tot falsedat perquè ningú no recorda, romaní, el que som ni el que vam ser ni el que podem arribar a ser. La cort s'afona perquè passen tantes coses que ja no n'importa cap i les informacions estan trucades. Falses. «Fem aigües.» Falsa la mort del rei Hamlet, falsa la follia del príncep, falses les explicacions del nou rei i els seus ministres. Fum. Fum, mare. Em compraràs vestits nous? Tens una veu divina. Quan s'acabaran les ombres? (*Pausa. Escolta el silenci. De sobte, comença a recollir flors.*) Sí, sí; tens raó, tens tota la raó. Jo també me'n vaig. Ompliré la cistella de romaní per recordar-te, fonoll contra l'adulació i la mentida i margarides contra els falsos amants. «Caminem, correm i ens agitem sense memòria, com vells fantasmes caducats.»

Fora! A fora!
Roba fora,
El bo que entre
I el mal
A fora.

Entra DIDA.

DIDA: Què fas?

OFÈLIA: Flors. Arreplegue flors. Són per a la Reina.

DIDA: Vine, seu; asseu-te amb mi. Vine.

OFÈLIA: No puc; ara no puc. *L'amour, l'amour*. He parlat amb la mare.

DIDA: Ta mare?

OFÈLIA: Han vingut les ombres, però ella les ha espantat amb el seu cant. És un àngel i també parla francès.

DIDA: Francès? Ta mare no sabia francès.

OFÈLIA: Demà marxarem a París. Fes les maletes. Necessite vestits nous, però ella me'ls comprarà; no et preocupes. Ens n'anirem les dues soles. Mon pare tampoc no hi vindrà perquè ara és en contacte amb la terra freda, tot cobert pel seu drap de consells vells. «Paraules, paraules, paraules. Laberints de paraules.» I ara me'n vaig. He de parlar amb la bella majestat de Dinamarca i donar-li les flors perquè es traga les espines del pit.

DIDA: Espines? Quines espines?

OFÈLIA: Sabem el que som, però no el que hauríem pogut arribar a ser. Tindrem vestits nous. La lluernia anuncia l'arribada de l'alba perquè la seua llum tan dèbil comença a empal·lidir. «La corrupció dels grans també cal denunciar-la.»

Surt OFÈLIA: Pausa. Silenci. Entra PERIODISTA. Busca el mòbil. Consulta si té cap missatge. Descobreix la DIDA que plora en la penombra. Se li acosta.

8

Fonoll

(DIDA, PERIODISTA.)

PERIODISTA: Què li passa? Es troba bé?

DIDA: Què hi feu? Qui sou?

PERIODISTA: Jo; sóc jo.

DIDA: Tu? Qui ets tu? Com et diuen?

PERIODISTA: El meu nom?

DIDA: Per què no tens un nom propi? Què hi fas?

PERIODISTA: Guarde les coses. El mòbil. M'hi havia oblidat el mòbil i ja sap que és molt important per a mi. El necessite. Per al treball i per si telefona la meua dona.

DIDA: La teua dona? Quina dona?

PERIODISTA: La meua dona. Està malalta, ja sap.

DIDA: Mentida.

PERIODISTA: Li ho vaig dir.

DIDA: Mentida.

PERIODISTA: Vam perdre el nostre fill.

DIDA: Mentida.

PERIODISTA: Què li passa? Què té? Li ho vaig contar. És la veritat. Hem passat junts moltes hores contemplant el jardí.

DIDA: No ets res més que el dimoni.

PERIODISTA: El dimoni?

DIDA: Sí, aquest és el teu nom i això ets tu. Dimoni, Fantasma o Espectre del vell rei assassinat; l'eco de tots els plors, totes les veus del vent; això ets tu. La pudor de tots els crims i tots els pecats que ens persequen des dels malsons. Van dir: alguna cosa està podrint-se a Dinamarca; Dinamarca és un femer. Però jo no vaig voler sentir-ne la pudor. Només ensumem el que volem. I em negava a oldre tota aquesta merda per ella, per la meua Ofèlia. Volia salvar-la de tots i de tot, de son pare que la utilitzava, del germà que mai no la va entendre i li donava consells que ell no complia, del príncep que deia estimar-la en aquelles cartes idiotes i la va maltractar. Sí, la va maltractar cruelment. Va ser un monstre. El nostre príncep tan amant de la justícia va ser injust amb ella, l'amant de la raó va simular follia i va confondre encara més el seu cor. Hòmens, hòmens, maleïts hòmens; sempre van a la seua. Vaig voler salvar-la de tots i de tot, però em vaig oblidar de tu. Em vas enganyar amb les teues disfresses i habilitats. Et vas presentar a mi com un actor i et vaig creure. Però ara sé la veritat, no ets més que el fantasma podrit del rei Hamlet. L'espectre que ha acabat venjant-se de tothom i emportant-se també la dolça Ofèlia. Això deu constar en el llibre, no?

PERIODISTA: Sí; hi diu que al final van acabar tots morts, Lord Camarlenc, el Rei, la Reina, Laertes, Hamlet i la mateixa Ofèlia.

DIDA: I encara n'hi va haver més, de morts, una carnisseria, però te n'oblides perquè amb tu no servix de res el romer ja que no ets humà.

PERIODISTA: No?

DIDA: No. Però ara només quedem nosaltres dos. Tu i jo. Tu el fantasma, la pudor de l'infern, i jo. Però jo et conjure. Et conjure pel fons del somni d'Ofèlia i de totes les seues aigües, Fonoll, Fonoll, per a acabar amb tu i la teua pudor. Et conjure per tots els diables perquè tornes al foc i al sofre i et consumisques sense remissió, ja que per culpa teua s'hi ha desencadenat tot això. Els fantasmes solen atraure la desgràcia i per la teua culpa Ofèlia ha mort.

PERIODISTA: Ho sent.

DIDA: Ho sents? Com pots sentir-ho si ets el mal i amb males arts tot ho corromps? Ho sents? Pobra Ofèlia. Però va morir entre les flors. Va anar a visitar els reis i es va trobar amb el seu germà que tornava de París per venjar la mort de son pare, però no el va reconèixer. Ja no reconeixia a ningú. La seua raó s'havia instal·lat definitivament al jardí d'amor i llibertat que sempre li van negar. Però ho va aconseguir, a la fi; va ser més forta que tothom i es va instal·lar entre les algues blaves i verdes. Va caure des del salze. El salze d'aquell replec del riu on solia retirar-se a cantar i llegir. Ara diuen que es va suïcidar. Mentida. Una altra falòrnia. Què hi diu el llibre?

PERIODISTA: No està clar. Hi ha una discussió.

DIDA: Va caure i se'n va anar amb les aigües a l'origen. Això és tot. Se'n va anar i em va deixar sola. Es va endur les violetes. S'han acabat les violetes de la lleialtat i en el món creix la Traïció, Fonoll i Margarides. Saps què en pense? Me n'alegre. Sí, m'alegre que Ofèlia se n'haja anat amb les algues on comença la vida. I m'alegre que em deixara enfrontar-me amb tu. Jo resistisc; sóc una

resistent. Mira'm les mans. Tinc les mans més dures que la pell d'un tambor. Per això no et tinc por i et conjure, dimoni, espectre; ix de nosaltres i podrix-te sol. Te n'has aprofitat, de tots.

PERIODISTA: Només buscava informació.

DIDA: Informació? Per a què? Per a una altra de les teues falses comèdies? Bergant!

PERIODISTA: Només volia contar la veritat dels fets. Sóc periodista.

DIDA: Ets el diable. Vas voler entabanar-me amb la història del teu fill sense moviment, la teua dona malalta i els herbaris. M'havies estat observant, em seguies fins que vas aconseguir el que volies, la nostra destrucció.

PERIODISTA: No; s'equivoca. Va ser l'atzar, una casualitat. Vostè es va asseure al mateix banc on solia fer-ho la meua dona.

DIDA: Perquè estava buit i perquè des d'ell es contempla millor el jardí.

PERIODISTA: Jo m'hi vaig acostar i em vaig posar a llegir *Hamlet*.

DIDA: No l'anomenes; no en vull saber res d'aquest monstre. Hamlet, maleït Hamlet. Mai no ens deixarà tranquil·les. El seu llibre és tan pervers com ell. Sí, tu llegies; ho recorde. I jo em vaig posar a xarrar i xarrar perquè és l'única cosa que sé fer, xarrar, treballar i estimar. Res més. Estimar, treballar i xarrar. I et vaig prendre per un actor. Tu em vas parlar d'aquells personatges, el senyor Poloni del llibre, quina casualitat, com el meu amo, i de totes les seues martingales. Et vaig preparar una entrevista com si fores un actor amic del príncep i tu hi vas gravar-ho tot, els maltractaments i que el meu senyor, son pare, estava disposat fins a deixar la filla perquè se n'aprofitaren. Porcs! Jo et vaig obrir les portes de casa perquè pensava que ens ajudaries. Dimoni! No has fet més que llegir el teu maleït llibre i a nosaltres com si fossem els seus personatges. Però Ofèlia està morta; la meua Ofèlia també està morta i la seua mort ha resultat ser l'única cosa real i vertadera.

PERIODISTA: Em van contar que va caure d'un mur, en intentar escapar-se de la clínica on es recuperava de la humiliació i la mort del seu pare.

DIDA: Escapar-se? Ja t'ho he dit, va triar el jardí de l'aigua i les violetes. Fins la seua mort l'embruten de mentides.

PERIODISTA: I per això vaig titular el meu treball «Una altra Ofèlia», perquè ella també va patir les tensions i corrupcions d'una altra època. Sempre és el mateix. Anem d'un text a un altre, d'ahir a avui i d'avui a ahir; construïnt un relat infinit, una història circular; la nostra història.

DIDA: I on encaixe jo? En quina història, en la teua o en la del príncep cruel i falsament boig? On? O és que senzillament m'heu esborrat de totes les històries?

PERIODISTA: No; vostè viu en la història d'Ofèlia, que és la millor de totes. Gràcies a vostè, jo vaig poder documentar el meu article i li estic molt agraït. Vostè ha sigut molt bona amb mi.

DIDA: Doncs tu amb mi, no.

PERIODISTA: De què m'acusa?

DIDA: T'has burlat de mi i de la seua memòria. Em vas dir que tot es faria públic i encara seguix en el regne de les ombres.

PERIODISTA: Ja no depèn de mi.

DIDA: No? De qui?

PERIODISTA: Del diari.

DIDA: Què és això, una altra disfressa? Quantes cares tens? Quants noms? Fonoll, Fonoll, per a tu i els teus laberints maleïts. Me'n vaig.

PERIODISTA: On? Puc portar-la. Tinc el cotxe a baix...

DIDA: Me'n vaig a cridar a les portes de Déu. (*Clarament trastornada. Ell no sap què fer-hi.*) Li trucaré a les portes i li diré, ja n'hi ha prou; deixa de castigar-nos i arrancar-nos els sers més estimats. Deixa de prometre'ns justícia i deixar-nos en mans de reis, consellers i ministres sinistres. Ja n'hi ha prou! Fonoll, Fonoll, per a tu també, Déu.

DIDA surt amb el cistell d'herbes i flors.

9

Aigües / laberints

(PERIODISTA)

PERIODISTA: «Què és més noble i millor per a l'ànima, sofrir pacientment les burles i injustícies d'aquest temps, o armar-se contra aquest mar de penes i combatre els colps i dards de la Fortuna?

»Hem deixat morir els vells poetes, els profetes, i el món se'ns ompli de fardatxos fètid, de rates i eriçons. Naufragi general de la memòria. Fem aigües. Ja no tenim més temps per recordar. Paisatge submarí. I l'ombra va buidar en el teu somriure el seu verí.»

Vaig acabar l'article i ho vaig posar tot, fets, dates, noms i testimonis. Les follies dels grans també cal vigilar-les, aquesta havia estat sempre la meua consigna que vaig aprendre en *Hamlet*. I jo, el vigilant, seguidor de successos, vaig encaçar les ombres que omplien els jutjats, els jardins, l'esplanada i els pits del laberint antic.

Em va telefonar el director, company de facultat, i no, ara no, han dit; potser més endavant. Coses de dalt, de l'editor, no sé; un escàndol massa gros. I la xica també ha mort. Això sembla una de les tragèdies de Shakespeare que es representen en els festivals. Només queda la vella criada que va tornar al poble i que com saps camina mig boja, com una nina massa arrugada, parlant de fantasmes i repartint violetes, amb el cap cobert de romaní per no oblidar; diu, quina boja, ella que no recorda res. No convé ara a ningú. La veritat? Contar tota la veritat?, no em fotes!; fem un diari, no un vell telefilm americà. Però en quin món vius, tu? Et feia més adult. Perdona. Quina veritat? El nou ministre acumula influències i poder. Molt bona posició dins del partit. Hi ha molts interessos en joc i les eleccions encara queden lluny. Com tens la dona? Me n'alegre. Hauràs de seguir col·laborant en «Tribunals» i «Successos» com fins ara, val? Justícia? No em toques els ous; ja tindràs la teua exclusiva. Aguanta. Una altra vegada serà. Tens ofici i encara ets jove. Va, vinga; una abraçada.

«Canallades, els periodistes estem ben entrenats per ser implacables els uns contra els altres: ens posen a renyir com ho fan amb els gossos; Hamlet, el príncep canalla, que reverbera amb els seus interrogants i la gran mascarada en aquestes imatges d'imatges, somni de somnis, crim de crims, laberint d'arenas estancades i aigües en silenci.»

Estava per complir quaranta anys. La dona la tenia en una clínica, el compte corrent fet una merda i el meu fill s'havia perdut, com la dolça Ofèlia, en les aigües de tots els oceans. «O qui sap si es negava a respirar i va tancar els pulmons com una flor de pedra, afonant-se per no veure el

que hem vist?» Vaig guardar les cintes, els esborranys i el meu quadern de notes. «Recorda, amor: Recorde. La corrupció dels grans sol burlar totes les vigilàncies.» (*Sona el mòbil. Es posa a l'aparell.*) Sí? Ah, bé; sí, sí, molt bé. De veritat. L'article? Entregat, sí; puntualment, la història d'«Una altra Ofèlia». «Però l'ombra tot ho cobreix d'oblit i de silenci.» Ah, perdona; coses meues. La mania de pensar en veu alta i de recordar versos. Un exercici com un altre. Cal tenir la memòria ben esmolada, ja ho saps, en aquest ofici. Sí, és clar; t'ho contaré després. L'important és que tu... Vinc de seguida. Violetes? T'han regalat un pom de violetes? Vaja, qui? Una vella que no ha donat el nom? I com ha sabut?... No, no; molt content. (*Tanca el telèfon i encara escriu una darrera anotació.*) «Telefona la meua dona. Ix de la clínica. Bona notícia. Diu que li han enviat un ram amb les últimes violetes. Casualitats. Sempre l'atzar. Em fa por pensar que he arribat al final sense haver començat. O tot comença de nou?»

Desapareix. Entra DIDA. Porta un cistell d'herbes i flors. Descobreix OFÈLIA feta un cabdell en el sofà.

10

Pedra / crit

(OFÈLIA, DIDA)

DIDA: Ofèlia? Ofèlia! Què fas ací?

OFÈLIA: Tinc son.

DIDA: Son? I per què no estàs al teu llit? M'has donat un ensurt de mort.

OFÈLIA: Deixa'm dormir. Vinga, fora d'ací.

DIDA: Aquest és el meu gabinet i hi tinc coses a fer.

OFÈLIA: Ja les faràs després.

DIDA: Que no saps quin dia és avui? Laertes t'espera. En comptes de dormir amb les violetes, t'hauries d'haver gitat amb un ram de romer.

OFÈLIA: Alguna cosa està podrint-se a Dinamarca. El nou rei Claudi proclama que tot hi marxa bé, però no és cert. El regne està malalt. Tot és aparença i propaganda.

DIDA: Déu meu, i quines coses!...

OFÈLIA: Un fantasma s'apareix en l'esplanada del castell. Una ombra s'ha presentat durant la mitjanit davant la guàrdia. «Hem perdut la memòria. Correm i ens agitem com vells fantasmes caducats.»

DIDA: No digues bestieses, que ja no tens edat per a certes coses.

OFÈLIA: No són bestieses. Marcel el va veure i m'ho ha contat. I per això creu que aquestes aparicions són un mal presagi, la prova que hi ha pecats i corrupcions ocults.

DIDA: Déu meu! Si això és veritat, és que hem caigut en mans del dimoni. Però no m'ho crec. Hauré de renyir el guapo Marcel perquè no t'espante més amb aquestes històries. Preferisc que et fique mà que et marege amb aquests contes. O és que somiaves amb el príncep Hamlet i m'ho vols amagar? Aquest és el teu fantasma? Això és, sí; has somiat amb ell i Déu sap què hi faréu.

OFÈLIA: Ets una vella bruta.

DIDA: Vella, sí; però bruta, no. Per què et poses així? Totes desitgem que les mans d'un home ens apaguen el foc de l'entreuix. Déu ho ha disposat així.

OFÈLIA: Somiava, sí; però ja no recorde bé el meu somni. Volguera atrapar-lo i poder-lo contar.

DIDA: Un somni és com una casa en el mar. Va i ve. Ja vindrà.

OFÈLIA: Hi havia una colla d'actors...

DIDA: Actors? Això és bo, encara que són uns canalles i tot ho trauen a l'aire; els encanta servir-se de tot en les seues representacions fent xicotetes modificacions, trucs i altres invents. I després diuen que es tracta de casualitats i coincidències.

OFÈLIA: Feien música, botaven i cantaven representant una història. Tothom hi reia, quan de sobte, «explosió de les ombres» l'escenari va canviar i el castell es va transformar en un gran laberint; en un palau on tots els seus habitants van quedar-hi atrapats sense que ningú, ningú, no en poguera eixir...

DIDA: Quin horror!

OFÈLIA: ... mentre creixia el taüt... Hi havia un taüt que creixia i creixia. «Hem deixat morir els vells poetes i el món se'ns ompli de fardatxos fètids, de rates i eriçons.» Cada cop era més gran, i des de la part central del castell es va anar ampliant, fent-se major, com un gros animal vivent fins a ocupar el castell sencer; tot Elsinore. Després, Dinamarca. La vella Dinamarca no era més que un vell i poderós taüt creixent. «El periodista de successos tempta les ombres a la caiguda de l'home.» I per fi, el món; tot el món era un taüt. No hi havia cel ni mars ni prats ni boscos ni ocells ni flors.

DIDA: Flors tampoc?

OFÈLIA: No hi havia blat ni ordi, ni vi ni cervesa. Només el taüt i nosaltres dins. Tots nosaltres anàvem dins del taüt com Jonàs en el ventre de la balena i ens hi movíem sense enyorar els prats ni el mar ni les flors.

DIDA: Déu meu, quin somni tan estrany. I què hi feia la gent?

OFÈLIA: Ningú no protestava. Ningú semblava adonar-se'n, de res. Ningú cridava.

DIDA: Quines coses més rares passen en els somnis!

OFÈLIA: Tothom semblava viure feliç en aquell taüt en permanent expansió. La gent hi tenia les seues habitacions com ací, les seues cases com en els nostres pobles, els cavalls... No sé, Dida; semblaven tenir-ho tot. Però no veien el taüt que creixia i creixia i seguia creixent fins a perdre's més enllà del sol. Qui sap, potser arribe ja fins a les portes del cel i no el veja ni el mateix Déu.

DIDA: No digues això, Ofèlia, que és una blasfèmia. Com vols que Déu no veja un taüt? Déu ho veu tot.

OFÈLIA: I si Déu ho veu tot, per què no va veure aquell xiquet?

DIDA: Un xiquet? Quin xiquet?

OFÈLIA: El xiquet que va nàixer sense veu ni moviment. Com una pedra al mig del silenci.

DIDA: Un xiquet sense moviment és pitjor que tindre dos caps i tres ulls. Un xiquet sense moviments ni crits no és un xiquet.

OFÈLIA: «El cos del dolor es torna opac i pesa, cau precipitadament i s'afona en les aigües. Paisatge submarí. El caragol fosc de la nit atura l'arribada del sol. Canallades. L'ombra li va entrar per l'orella i li robà el moviment. Pogués ofegar-me en tu, caure com el fill o la pedra. Però l'ombra tot ho

cobreix d'oblit i de silenci. Romaní, amor; un crit. Que el xiquet cride. Donaria totes les flors del món per sentir el seu crit!»

Por favor, por amor, por caridad:
Que alguien me diga
Quién soy, si soy, qué hago yo aquí, mendigo.
Las ardillas-esfinges de Central Park
Me proponen enigmas para que los descifre:
«viva y deje vivir».
Y tengo miedo. Soy el niño
Que en el pasillo oscuro oye el jadeo del jaguar,
Y canta, y canta y canta para ahuyentarlo,
Para que la sombra no sea.

(J. Hierro: *Cuaderno de Nueva York*. 1998)